

Център на НПО
в Разград

ГОДИШЕН ОТЧЕТ за 2013г.

www.ngo-rz.org

През 2013г. Центърът на НПО в Разград продължава да развива Националната НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда по проект „Правосъдие близо до хората: втора фаза”. Проектът обхваща 24 районни и окръжни съдилища в Южна България от три апелативни района. Проектът е продължение на реализирания през 2010-2011г. проект “Правосъдие близо до хората” обхванал 20 съдилища в 16 съдебни окръга на Северна България”

Центърът на НПО продължи през 2013 година успешно да развива Консултативен център по проблемите на домашно насилие и прилага социални услуги за жертви и извършители на домашно насилие съобразно Закона за защита от домашно насилие. Консултативния център по проблемите на домашното насилие продължава да работи по създадените вече специализирана и възстановителна програми. През 2013г. беше осъществен проект „Партньорство и иновация за превенция на домашното насилие в област Разград”.

I. ПРОЕКТ “ПРАВОСЪДИЕ БЛИЗО ДО ХОРАТА: втора фаза ”

ГРАЖДАНСКО НАБЛЮДЕНИЕ НА РАЙОННИ И ОКРЪЖНИ СЪДИЛИЩА В ЮЖНА БЪЛГАРИЯ

Ние отидохме:

В рамките на периода януари 2012 – юни 2013 година ние извършихме гражданско наблюдение на районни съдилища в 24 града: Асеновград, Благоевград, Бургас, Велинград, Димитровград, Дупница, Карлово, Кърджали, Кюстендил, Несебър, Пазарджик, Перник, Петрич, Пещера, Пловдив, Поморие, Разлог, Свиленград, Сливен, Стара Загора, Хасково, Царево, Чирпан, Ямбол, и окръжните съдилища в 9 града: Благоевград, Бургас, Кюстендил, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Стара Загора, Хасково и Ямбол.

Ние наблюдавахме:

- 676 броя съдебни дела в областта на детското и младежко правосъдие по Закона за закрила на детето, Закона за защита от домашното насилие, Семейния кодекс, Указ за борба с дребното хулиганство и Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;

Носител на Златен ключ 2007 за достъп до обществена информация

1

- Приложение на случайния принцип при разпределението на съдебни дела - 350 пъти;
- Анализирани са 288 броя декларации по ЗПУКИ на съдии, публикувани в интернет-страницата на ВСС;
- Анализирани са електронните страници на 24 районни и 9 окръжни съдилища.

Ние установихме по време на гражданското наблюдение:

I. Етично поведение и конфликт на интереси

- Колеблива и непоследователна политика при прилагането на ЗПУКИ в съдебната система.
- Публикувани декларации на съдии и прокурори, в които имената на свързаните с тях лица са изписвани с инициали. По същия начин бяха обявявани банките, отпуснали кредити на магистратите.
- Двойни стандарти при оценяването на професионалните и морални качества на магистратите; Порочни практики, които насърчават кариерното израстване на съдии и прокурори със спорни морални постъпки;
- Слабост в ЗПУКИ е липсата на съдебния заседател в кръга на задължените лица на публични длъжности за деклариране на обстоятелства за наличие или липса на конфликти на интереси.

II. Случайно разпределение на съдебни дела

- Различни софтуерни програми за случайно разпределение на съдебни дела създават различни практики в организацията на съдилищата и съществуващи възможности за нарушение на цялостния механизъм.
- Необходима е цялостна проверка във всичките 350 органа на съдебната власт, за да стане ясно как се прилагат правилата за електронния жребий и кой носи конкретна отговорност. Инспекцията трябва да обхване и работата на ВКС, ВАС, СГС, прокуратурата, следствените служби.
- Липсва интегрираща система, която да свързва деловодните регистри на съдилищата с програмата за електронно разпределение на делата в тях.
- ВСС прие през месец ноември 2013г. *Проект на Правила за случайно разпределение на делата в районите, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища и Методика по приложението на принципа за случайното разпределение на дела в съдилищата.*¹

Публикуване на съдебни актове

- В публикуваните съдебни актове се изписват с инициали участници в съдебния процес, които са вещи лица, прокурори и адвокати. С инициали се изписват дори населените места.

¹ Вж. [Становище до ВСС по Проект на правила за случайно разпределение на делата](http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html), 04.11.2013г., <http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html>

Дейност на съдебните заседатели

- Номинирането на кандидати за съдебни заседатели от местните власти е порочна практика. В състава на съдебни заседатели попадат хора, свързани с партийните структури, членове на общински управи, които са ясно обвързани и от тях не следва да се очаква абсолютна безпристрастност.
- Не се прилага задължителният жребий за определяне на основни и резервни съдебни заседатели. В много съдилища тях ги „викат“ по телефона, като на съдебните чиновници е оставено задължението да осигурят необходимия брой заседатели, без да се отчита, че част от тях не се явяват в залата почти през целия си мандат.

III. Отчетност, публичност и прозрачност на съда

- Необходимо е да се създадат единни стандарти за електронни страници на съдилищата, които да определят базовата информация, която те трябва да съдържат, както и да се унифицира дизайна им, за да се улеснят потребителите.
- Необходимо е и въвеждането на чуждоезикови версии на интернет-страниците на съдилищата.
- Налице е напредък в практиката по въвеждането на електронни услуги за гражданите. В голяма част от наблюдаваните съдилища много от необходимите формуляри, бланки, заявления могат да се изтеглят онлайн от мрежата.
- Положителна практика е създаването на Единен портал за предоставяне на достъп до пълната информация по съдебните дела, който работи в един от наблюдаваните съдебни райони и препоръчваме опитът да бъде прилаган в съдебната система.
- Считаме за необходимо във всички съдебни палати да бъдат създадени условия за електронно плащане чрез постерминални устройства (ПОС).
- В много от съдебните райони, има и съдилища, които са настанени в малки, нефункционални и неудобни сгради. За българската съдебна система, която се стреми да постига европейски стандарти за правосъдие, е необходимо да се създадат нормални условия за работа.
- Продължава да липсва цялостна и последователна политика по отношение публичността в съдебната система.

IV. Детско правосъдие

- Няма създадени специални “сини стаи” във всички наблюдавани съдилища, в които да се разговаря с децата, за да се избегне стресът от разпит в съдебна зала.
- Необходима е законодателна промяна за намаляване наполовина сега действащия тридесетдневен срок, в който съдът е длъжен да насрочва делата по ЗЗДН.
- **Необходимо е да се отмени УБДХ**, като считаме тази нормативна уредба за остарял рецидив от време, в което обществените политически реалности са били

коренно различни от параметрите на демократично устроените държави, каквато претендира да е и България.

- Необходимо е изработването на нови правила и норми за детско правосъдие у нас, които следва да са съобразени с най-високите международни стандарти, използвани в европейските правни системи и приложими към българската действителност.
- **Необходимо е да се отмени изцяло ЗБПМН**, като норма неотговаряща на съвременните условия и обществени отношения. На мястото на остарелите текстове, които носят белезите на тоталитарната епоха, да се създаде нова правна уредба, третираща нарушенията на закона от страна на подрастващите.

ДИСКУСИИ ПО НАБЛЮДАВАНИТЕ ТЕМИ

I. Етично поведение и конфликт на интереси

Сериозен дебат по време на гражданското наблюдение на съда в Южна България предизвика през месец април 2013г. решение на ВСС, позовавайки се на Становище (рег. №П-1799/2013 от 08.04.2013 г.) на Комисията за защита на личните данни. **Ръководният орган реши да свали декларациите на съдиите по чл. 12 на ЗПУКИ от интернет-страницата си**, а достъпът до тях временно да ограничи, поради необходимост от съгласие на задължените по ЗПУКИ лица за публикуване на декларациите им. Центърът на НПО в Разград реагира остро и инициира публичен дебат, като подаде становище до ВСС, с настояване декларациите на магистратите по ЗПУКИ отново да бъдат публични. През месец юни 2013 година, три активни неправителствени организации - Център на НПО в Разград, заедно с Програма достъп до информация и Българския институт за правни инициативи оспориха пред съда решението на ВСС да преустанови онлайн публичността на тези много важни за прозрачността на съдебната система документи. Докато течеше съдопроизводството, ВСС отмени решението си и възстанови електронния достъп до личните декларации по ЗПУКИ (октомври 2013г.).

Центърът на НПО в Разград подаде сигнал до Висшия съдебен съвет и Главния прокурор по повод Доклад на ВСС за извършена проверка по сигнали и публикации в пресата относно твърдения за евентуални нарушения и съмнения за конфликт на интереси в дейността на административния ръководител на Окръжен съд – Благоевград Красимир Аршинков². Висшият съдебен съвет отказа да преразгледа случая с мотив, че не се твърдят нови факти и обстоятелства и срокът за търсене на дисциплинарна отговорност е изтекъл.³

² Вж. Доклад за извършена проверка по сигнали и публикации в пресата относно твърдения за евентуални нарушения и съмнения за конфликт на интереси в дейността на административния ръководител на Окръжен съд – Благоевград Красимир Аршинков: <http://watch.ngo-rz.org/bg/news/news123.html>

³ Вж. Писмо на ВСС до Център на НПО в Разград, вх.№Ц-72/13.12.2013г., <http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/position.html>

Центъра на НПО в Разград изготви остра позиция по случай за опит на непотизъм в град Трън. Съдия Антония Алексова от Районен съд - Дулово беше кандидат за административен ръководител на Районна прокуратура – град Трън. Съпругът ѝ, съдия Михаил Алексов, е председател на Районен съд – Трън. По време на конкурса съдия Алексова е командирована по „семејни причини“ в Районен съд – Радомир. В този град работи и бащата на съпруга ѝ, като заместник-районен прокурор. Разстоянието между град Трън и град Радомир е 51 километра. Предложението на Центъра на НПО в Разград е да не бъде назначавана за Районен прокурор на град Трън съдия Антония Атанасова-Алексова от Районен съд – Дулово, командирована по “семејни причини” в Районен съд – Радомир. Причините за позицията на Центъра на НПО са, че случаят използва съдебната система за лични цели; създаване на допълнителни извънредни разходи за съдебната система - месторабота (РС-Дулово), във връзка с командироване в отдалечен съдебен окръг (РС-Радомир); създаване на предпоставки за корупционна практика „непотизъм“; липса на достатъчно морални качества за заемане на длъжността.⁴ Съдия Антония Алексова се отказа от участие в конкурса преди датата на събеседването на кандидатите с ВСС през месец юни 2013г.

II. Разпределение на постъпилите съдебни дела на принципа на случайния подбор чрез електронна програма.

Центърът на НПО в Разград представи публично Анализ на прилагането на принципа на случайния подбор при разпределение на съдебни дела⁵ по време на Кръгла маса в гр. София⁶. Темата бе обсъдена с Министъра на правосъдието, членове на Висш съдебен съвет, членове на Инспектората към Висш съдебен съвет, председатели на апелативни, окръжни и районни съдилища в Северна и Южна България, представители на неправителствени организации от Северна и Южна България. На форума бяха представени основни изводи от Анализа - **не е абсолютизиран принципът на случайния подбор при разпределението на съдебни дела чрез компютърни програми.** Не се прилага само една програма с доказани качества и оперативност, собственост на ВСС. Съществува бутон „протокол на word” в продукта “Law Choice”, като възможност за техническа манипулация на протокола за избор на съдия; Липсва надежден механизъм за наблюдение и контрол на процеса, като в момента не се следи електронния архив; Няма централен сървър за архивиране на базата данни от всички органи на съдебната власт, където се извършва случайно разпределение на съдебни дела, преписки и книжа.⁷

По време на Кръглата маса, Центърът на НПО в Разград изрази своите очаквания за ясни ангажименти от Висшия съдебен съвет, Инспектората към ВСС и

⁴ Вж. Становище за Антония Алексова, кандидат за Районен прокурор на град Трън, рубрика „Становища” - <http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html>

⁵ Вж. Анализ на прилагането на принципа на случайния подбор при разпределение на съдебни дела: <http://watch.ngo-rz.org/bg/catalog/category4/item31.html>

⁶ Кръгла маса „Актуални практики по приложението на случайния принцип при разпределението на съдебни дела”, 17.05.2013 в Национален институт на правосъдието – град София

⁷ Констатациите са преустановени, вж Технически правила за използване на софтуер за случайно разпределение на делата Law Choice, версия 4, приет от ВСС по Протокол на ВСС №46 от 21.11.2013г.

Министерството на правосъдието как да подобрят средата по приложението на член 9 от ЗСВ.

От ВСС да създадат нови правила за приложението на принципа за случайното разпределение на съдебни дела и преписки, които да уреждат използването само на един продукт (за всички 350 органа на съдебната власт). Правилата трябва да регулират засилена отговорност и контрол на целия процес по приложението на член 9 от ЗСВ.

От ИВСС да организират всеобхватни проверки на всички нива в съда и прокуратурата до края на 2013г., които да завършат с реалистични доклади, които да се публикуват на интернет-страницата на ИВСС. дейността на Инспектората да дисциплинира видимо всички съдебни органи на всички нива, за да не се налага отново Главният прокурор да предлага нови наказания за провинили се ръководители.

От Министерство на правосъдието - политически ангажимент за подкрепа на общия процес по всеобхватното утвърждаване на принципа за случайно разпределение на делата, осигуряване на мониторинг върху процеса в партньорство с неправителствени организации.

Приложението на принципа в голяма част от наблюдаваните съдилищата не гарантира прозрачност и ненамеса на човешки фактор. Прилагането на чл. 9 от ЗСВ е формално и противоречиво, което не постига очаквания ефект за сериозен антикорупционен механизъм. *"По няколко пъти може да се натиска копчето (на компютъра, който разпределя делата), докато се избере удобният (съдебен) състав"* призна през месец март 2013г. правосъдният министър Диана Ковачева. За първи път високопоставен политик публично говори за съществуването на възможност за манипулация на масово използваната система (б.а. Low Choice) за случайно разпределение на делата в съдебната система. Центърът на НПО в Разград постави за публично обсъждане този проблем. Пред Висшия съдебен съвет стои сериозна задача да промени цялостната организация на работата на съдебната система, насочени към прилагането на принципа на случайния подбор. Наложително е да се подобри интегритета между деловодните програми и софтуера за електронно разпределение на делата, като се използва само един за цялата правосъдна система компютърен продукт.

Широк публичен дебат по темата предизвика решение на ВСС⁸ да въведе единен централизиран софтуер LawChoice с доработена версия. За тази цел е необходимо становище на IT специалисти и по отношение документиране на всеки избор на съдия-докладчик в интернет-страницата на Висшия съдебен съвет и мерки за изготвяне на единни правила и методика за прилагане на чл.9 от Закона за съдебната власт. Центърът на НПО в Разград в становище до ръководния орган коментира, че за първи път от 9 години наблюдение на съдебната система, Висшият съдебен орган предприема мерки за независима оценка, доразработване и подобряване на две от най-използваните и препоръчвани програми за случайно разпределение – LawChoice и АСУД.

Дискусия по темата предизвика решение на ВСС от месец октомври 2013г., с което прие *Единни правила и Методика за случайно разпределение на съдебни дела*

⁸ Решение по протокол №42 от 31.10.2013г., рубрика „Заседания на ВСС“:
<http://www.justice.bg/bg/start.htm>

приложими във всички съдилища. В приетите документи ВСС предпочита да въведе LawChoice, като унифициран продукт, пред други използвани от съдилища продукти. Центърът на НПО в Разград логично постави въпрос защо Висшият съдебен съвет предпочита да въведе за унифициране продуктът LawChoice, а не АСУД. В становището посочихме, че ВСС не взема под внимание, че програмата LawChoice не е свързана с деловодната система и това може да доведе до технически грешки при нанасяне на едни и същи данни в два продукта.

Дискусията по повод решението на ВСС продължи, когато през месец ноември 2013г. шест неправителствени организации - Съюз на съдиите в България, Български институт за правни инициативи, Български адвокати за правата на човека, Институт за развитие на публичната среда, Сдружение "Сефита" и Център на НПО Разград изпратиха писмо до ВСС с обща позиция относно принципа на случайно разпределение на дела⁹. В писмото се постави въпроса, че в предложените за обсъждане Правила за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища ВСС са приели, че до въвеждането на единен централизиран софтуер за случайно разпределение на делата, инсталиран на сървър във ВСС, в съдилищата ще се използва специализирания продукт LawChoice. С решение от 31.10.2013 г. (т. 13.2 от протокола) се запазва използването и на модула за случайно разпределение в системата за управление на съдебните дела АСУД и се предвижда да се доработи продуктът LawChoice. Останаха напълно неясни мотивите за този избор на ВСС – не бяха обявени и техническите изисквания към програмата за случайно разпределение на делата, на които трябва да отговаря доработката на програмата LawChoice и които се очаква да залегнат в основата на бъдещия единен централизиран продукт за разпределение на делата. Изготвените към момента правила не са насочени към тази крайна цел, тъй като по необясними причини предвиждат самостоятелни системи, действащи за ВКС, за ВАС, за всички останали съдилища и за прокуратурата.

Висшият съдебен съвет в отговор на писмото на шестте неправителствени организации публикува съобщение¹⁰ на интернет-страницата си, с което изразява несъгласие с аргументите за компрометирани пороци на продуктът LawChoice и позиция за поемане на ангажимент от страна на гражданските организации да предложат експерти за независима оценка на двата програмни продукта LawChoice и АСУД. В отговор на публикуваното съобщение на ВСС, шестте неправителствени организации чрез второ писмо¹¹ декларират готовност да обезпечат участието на независими и висококвалифицирани експерти от държавни институции, които да изготвят независима оценка на АСУД и LawChoice.

Висшият съдебен съвет прие решение¹², с което утвърди ИТ специалисти – двама от страна на ВСС и четирима от страна на НПО, членове на Гражданския съвет

⁹ Рубрика „доклади и становища“: http://www.bili-bg.org/358/news_item.html

¹⁰ Рубрика „пресцентър“: <http://www.justice.bg/bg/start.htm>

¹¹ Рубрика „доклади, становища“: http://www.bili-bg.org/360/news_item.html

¹² Протокол №48 на ВСС от 05.12.2013г., рубрика „Заседания на ВСС“: <http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm>

към ВСС. Определените експерти са натоварени със задачата да изготвят становище и експертиза за направените доработки на програмите LawChoice и АСУД. Български институт за правни инициативи изпрати до ВСС писмо (09.12.2013г.), с което призовава да предоставят на утвърдените ИТ специалисти пълен достъп до необходимата информация с цел въвеждане в оперативен порядък и адекватно извършване на експертната оценка.

Комисия към ВСС „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика” изпрати отговор на БИПИ (17.12.2013г.) с част от поисканата информация.¹³ Центърът на НПО в Разград изпрати писмо до ВСС на 13.01.2014г. с предложение ръководният орган да поеме инициативата и да организира работна среща с определените експерти за обсъждане процеса на запознаване с необходимата информация и документи за започване на експертната оценка. ВСС изпрати писмо до Гражданския съвет на 23.01.2014г. с предложение да се проведе работна среща с експертите до края на месец януари 2014г. Срещата е проведена на 27.01.2014г. и според част от участниците е била формална на ниво експерти от администрацията на ВСС, които не са предоставили цялата необходима информация за провеждане на независима експертиза.

Гражданският съвет към ВСС прие решения¹⁴ относно провеждането на експертиза от ИТ експертите, които адресира към ВСС:

1. *Да осигури достъп до цялата налична информация за двете програми за случайно разпределение на съдебни дела, вкл. договори и финансова информация.*
2. *Да създаде необходимите условия за провеждане на тестове с двете програми.*
3. *Да предостави source кода на двете програми.*
4. *Да осигури достъп до централния сървър на ВСС, където е инсталирана системата за случайно разпределение на съдебните дела (LawChoice и АСУД).*

Центърът на НПО в Разград изпрати (18.09.2013г.) до Висшия съдебен съвет Становище по проект на Инструкция за разпределение на съдебните дела, съобразно чл. 9 от Закона за съдебната власт.¹⁵ Центърът на НПО в Разград постави въпроса пред ВСС, че е необходима сериозна системна регламентация на приложението на член 9 от ЗСВ във всички 350 органи на съдебната власт в България, разположени в 28 съдебни окръга. Относно Инструкцията е изразено притеснение, че тя е относима само за съдилищата, което изключва от обхвата органите на прокуратурата, Националната следствена служба и следствените отдели. Приложението на чл.9 изрично посочва приложението на случайния принцип за съдилищата, прокуратурата и следствието.

¹³ Страница на ВСС, <http://www.vss.justice.bg/bg/newcommissions/it/2013/pr46-t4.pdf>

¹⁴ Вж. Акт No9/31.01.2014г. на Граждански съвет към ВСС: <http://www.justice.bg/bg/start.htm>

¹⁵ Рубрика Становища: <http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html>

Висшият съдебен съвет прие¹⁶ докладите на комисиите на ВСС за извършените проверки във ВКС, ВАС и СГС. На същото заседание ВСС прие за сведение доклада на ВКС за извършени проверки на организацията на дейността на апелативните съдилища в София, Пловдив, Варна, Бургас и Велико Търново за 2011-2012 г. и докладите на БИПИ и Център на НПО Разград за извършени по тяхна инициатива проверки. Центърът на НПО в Разград установява, че не са публикувани приетите доклади на интернет-страницата на ВСС. Липсва информация за изводите от извършените проверки във ВКС, ВАС, СГС и апелативните райони. Поставяме на дискусия въпроса за публичността на Висшия съдебен съвет и практиките за публикуване на всички документи в интернет-страницата на ръководният орган.

III. Идеи за реформи.

През месец октомври 2013г. Центърът на НПО в Разград участва по инициатива на Президента Росен Плевнелиев в дискусия с гражданите на тема "Ефективна и справедлива съдебна система".¹⁷ По време на форума организацията постави на общественото внимание установени проблеми в съдебната система:

- Критично ниско е общественото доверие в съдебната система и хората не вярват във върховенството на закона. Широко е разпространено усещането за обреченост, безнадежност и безнаказаност. Съдебната практика е противоречива и няма предвидимост. Липсва възмездие и обществото не е доволно от работата на тази система.
- Повишено усещане за корупция, конфликти на интереси и проблеми с етичното поведение на магистратите. Независимо от всички стратегии и доклади по темата положението е драматично. Съдебната система се е превърнала в бастион на семейно правосъдие – наблюдава се корупционната практика “непотизъм” на всички нива. Много семейства и роднини работят в един съдебен окръг.
- Има сериозни проблеми със случайното разпределение на делата и преписките. Прави се нещо от ВСС, но липсват реални резултати и има неясни намерения.
- Прилагането на принципа на случайния подбор е формално, противоречиво и не гарантира прозрачност - не се постига ефект за сериозен антикорупционен механизъм. В прокуратурата има много злоупотреби със случайния принцип.
- Тромава и бюрократична съдебна система с над 350 органа. Огромен бюджет за 15000 служители и магистрати, които струват на данъкоплатците над 430 милиона лева. Независимо от усилията, бюджетът на съдебната власт не е програмно ориентиран и в него липсват важни реформи. Няма измерими качествени индикатори за резултатите от съдебната дейност.

¹⁶ Протокол на ВСС №32 от 26.07.2013г., рубрика „Заседания на ВСС“:
<http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm>

¹⁷ <http://president.bg/news1515/rosen-plevneliev-sled-debat-i-obshtestven-konsensus-sam-gotov-da-initsiiram-promeni-v-konstitutsiyata-svarzani-sas-sadebnata-sistema.html>

- Проектът за бюджет за 2014г. не планира: 1) преразглеждане границите на съдебните райони (т.н. съдебна география); 2) оптимизиране броя на съдилищата и прокуратурите; 3) въвеждане на електронно правосъдие; 4) намаляване на административните разходи и ограничаване на разхищенията. Общо 84% (457 хил. лв.) от целия бюджет на съдебната система е планиран само за заплати и осигуровки. Правосъдната система осигурява висок социален стандарт на 15000 магистрати и служители, които струват на българските граждани по 30000 лв. на 1 зает/година.
- Модернизацията в съдебната система се отлага - липсва електронно правосъдие. Няма резултати в тази област, независимо че са усвоени десетки милиона лева и са изпълнени множество проекти. Има добри практики в няколко съдилища (Варна, Благоевград, Пазарджик, Бургас), но те са единици на фона на 350 органа. В момента ВСС изпълнява поредния проект за е-правосъдие и можем да отгатнем лесно резултата за системата. Има готов пакет за изменение на ключовите закони за въвеждане на е-правосъдие, но трябва да бъдат внесени в НС за разглеждане. Необходима е воля у МП и ВСС да приемат тази важна задача за приоритет за 2014г.
- Гражданите не са въввлечени в съдебната реформа - не се използва сериозният граждански потенциал. Същевременно правораздавателната система не се отчита пред изпълнителната власт или Народното събрание, което лишава нейната дейност от прозрачност, за която гражданите настояват.
- Съдебната власт не е припознала НПО като легитимен партньор. Защото участието на граждански организации в съдебната реформа ще повиши доверието в правосъдната система. Вярно е, че има създаден Граждански съвет към ВСС от края на 2012г., но до момента няма видими резултати и гражданите не са почувствали неговата роля.

Центърът на НПО в Разград предложи решения за оптимизиране и реформиране на съдебната система:

- Нова съдебна география – оптимизиране броя на съдебните органи;
- Бюджет срещу реформи;
- ВСС да не назначава административни ръководители на свободните позиции в момента, докато не вземе решение за броя на съдилищата и прокуратури (РС в Кула; РС в Белоградчик; РП в Трън; РС в Троян; РС в Елин Пелин; РС в Свиленград)

За отчетност, публичност и прозрачност:

- Мерки за отчетност, публичност и прозрачност на съдебната система;
- Публични отчети на всички съдебни органи пред гражданите;
- Функционални сайтове на съдилищата и всички прокуратури;

За случайното разпределение на съдебни дела

- Висшият съдебен съвет да подобри интегритета между деловодните програми и софтуера за електронно разпределение на делата, като се използва само една компютърна програма;
- ВСС да осигури централизирано съхранение на базата данни за случайното разпределение на един сървър.

За етично поведение и конфликт на интереси на магистрати

- Публикуване на декларациите за конфликт на интереси на страниците на всички съдилища и прокуратури. Смятаме за важно ВСС и „тримата големи“¹⁸ да дадат първи пример и публикуват своите декларации.
- Заради обществения интерес да се въведе нормативно ограничение в ЗСВ роднини и близки да не работят в един съдебен окръг;

Електронно правосъдие

- Министерство на правосъдието да внесе подготовения пакет закони за е-правосъдие в Народното събрание;
- Включване на е-правосъдие в бюджета за 2014г.
- Мерки за обучение на магистрати и служители.

Гражданско участие в реформите в съдебната система

- ВСС да публикува всички приети решения с приложенията на интернет-страницата си;
- Инспекторатът към ВСС да публикува пълния текст на всички свои актове от проверки;
- Да се предават в реално време (online) заседанията на ВСС и неговите комисии;
- Засилване ролята на Гражданския съвет и предаване online на заседанията;
- Институционализиране на граждански наблюдател в съдебната система;
- ВСС да организира обществени срещи с гражданите в Северна и Южна България;

ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА НА СЪДА В ЮЖНА БЪЛГАРИЯ,

Докладът за напредъка на съда в Южна България по проект “Правосъдие близо до хората: втора фаза” представя анализ, изводи и препоръки на наблюдаващия екип на Центъра на НПО в Разград. Докладът е в резултат на граждански мониторинг на съдебната система, проведен в периода януари 2012 – юни 2013 година.

В настоящия доклад са включени обобщените резултати и изводи от гражданско наблюдение, което имаше задача да проучи напредъка на съда в Южна България. Мониторингът проследи дейността на районните съдилища в 24 града: Асеновград,

¹⁸ Председателят на ВАС, Председателят на ВКС, Главният прокурор.

Благоевград, Бургас, Велинград, Димитровград, Дупница, Карлово, Кърджали, Кюстендил, Несебър, Пазарджик, Перник, Петрич, Пещера, Пловдив, Поморие, Разлог, Свиленград, Сливен, Стара Загора, Хасково, Царево, Чирпан, Ямбол, както и дейността на окръжните съдилища в 9 града: Благоевград, Бургас, Кюстендил, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Стара Загора, Хасково и Ямбол.

В обхвата са включени 4 апелативни района, 11 съдебни района, 89 общини с територия от 50 479 кв.км и население 3 111 586 души.¹⁹

Обучени са за целите на проекта 106 доброволци за изследване на избраните за мониторинг теми (24 местни екипи с координатор, наблюдатели и експерти). Преди да започнат работа по прякото наблюдение, доброволците получават ясни указания как ще събират информация, за проучване и анализиране на проблемите на съдебната система в техните граждански доклади.

Наблюдателите проследиха 676 съдебни дела в областта на детското и младежко правосъдие по Закона за закрила на детето, Закона за защита от домашното насилие, Семейния кодекс, Указ за борба с дребното хулиганство и Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Подборът на съдебните процеси, избрани за наблюдение, е съобразен с фокуса на мониторинга и представлява балансирана извадка от постъпилите през месеца съдебни дела в наблюдаван съд (средно 30 съдебни дела на три месеца). Координаторите присъстваха лично на приложение на случайния принцип при разпределението на съдебни дела (над 350 пъти), провериха декларациите по ЗПУКИ на 288 съдии, публикувани в интернет-страницата на ВСС, анализираха електронните страници на 24 районни и 9 окръжни съдилища.

В продължение на повече от девет години сдружение „Център на НПО в Разград“ прилага обективно гражданско наблюдение върху дейността на съда по теми за достъп до правосъдие, участие на уязвими групи в съдебни процеси, архитектурна среда на съдебни сгради, приложение на новоприети закони, домашно насилие и детско правосъдие.

Гражданското наблюдение на съда изследва практиките на третата власт по теми, свързани с достъпа до правосъдие на гражданите, публичния образ на съда и произтичащото от тях доверие на обществото към съдебната система.

Един от основните фокуси на наблюдението е свързан с прилагането и спазването на Закона за предотвратяване и установяване конфликт на интереси спрямо жреците на Темида, както и съблюдаването от страна на съдийската общност на Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

Гражданският мониторинг отчита колеблива и непоследователна политика при прилагането на ЗПУКИ в съдебната система. Приетият под силния натиск на Европейската комисия закон, стана част от българската правна уредба, за да помогне на публичните институции у нас да въведат порядък в обявяването на зависимостите и обвързаностите на представителите на властта. Очакванията, че регламентите ще ограничат скритите връзки между легитимните носители на власт и отговорности и

¹⁹ По данни на Национален статистически институт към 26.11.2013г.: <http://www.nsi.bg>

закулисни кръгове, които се възползват от близостта си с тях, не се оправдаха в пълна степен.

Още с влизането в сила на ЗПУКИ, в съдебната система се наложи практика, която целеше по-скоро да се заобиколи законът, отколкото да се изпълнят в достатъчна степен неговите императиви. Най-често това ставаше под булото на строг формализъм, при който магистратите декларираха стриктно исканите от тях сведения за зависимости, без да осветляват действителните си обвързаности. В продължение на няколко години на интернет-страницата на Висшия съдебен съвет бяха публикувани декларации на съдии и прокурори, в които имената на свързаните с тях лица бяха изписвани с инициали. По същия начин бяха обявявани банките, отпуснали кредити на магистратите.

Висшият съдебен съвет насърчаваше такава линия на поведение. Нито веднъж на високо институционално ниво не беше дискутиран въпросът дали публично декларираните факти и обстоятелства допринасят за същинската публичност в коридорите на третата власт.

Допринася ли съдържанието на декларациите на магистратите, подадени по ЗПУКИ за намаляване на коупционната среда в системата. Въпреки задължението да се декларират връзки и зависимости, в съдебната система продължиха да се ширят непотизма, роднинските обвързаности и приятелските кръгове.

Демонстрацията на безнаказаност и безпardonност достигна нов етап през месец април 2013 година, когато позовавайки се на решение на Комисията за защита на личните данни, ВСС пусна плътно завесата пред документите, чрез които съдии и прокурори трябваше да обявят пред обществото възможни конфликти на интереси.

Висшият съдебен съвет реши, че правото на магистратите да пазят личните си тайни е от първостепенна важност и затова техните декларации по ЗПУКИ бяха скрити на интернет-страницата на ВСС.

Скандалното решение беше подложено на остри критики от страна на експерти и неправителствени организации. По инициатива на Центъра на НПО в Разград, три организации от третия сектор²⁰ оспориха правото на Висшия съдебен съвет да спре достъпа до декларациите, които по презумция целят публичност, а не секретност. В края на месец октомври 2013г., **ВСС отмени решението си и възстанови достъпа до декларациите на магистратите в електронната си страница.**

Националната НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда счита, че промяната е напредък в правилна посока, но приложението на текстовете на ЗПУКИ трябва да носи повече публичност и прозрачност.

Продължаваме да настояваме в декларациите на съдии и прокурори да бъдат изписвани пълно и точно имената на лицата, наименованията на дружествата, публичните институции, банките, които биха могли да предизвикат конфликт на интереси за всеки магистрат, чрез свързаните с него лица, получени кредити или други видове обвързаности.

²⁰ Програма Достъп до информация и Български институт за правни инициативи.

Екипът на гражданското наблюдение счита, че е повече от необходимо да припомни препоръката на Европейската комисия, дадена на България в последния ѝ доклад от месец юли 2012г, свързан с областите правосъдие и вътрешен ред. В нея се предлага на българското Правителство: *“Да се измени Законът за предотвратяване и установяване конфликт на интереси, така че да могат ефективно да се налагат наказания, които имат възпиращо действие. Да се преразгледа системата за деклариране и проверка на имущество, като тя бъде превърната в ефективно средство за установяване на незаконно обогатяване.”*²¹

Проучването, насочено към спазването от страна на съдийската общност на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, показва отрицателни практики, регистрирани от наблюдението по приложението на ЗПУКИ.

В областта на саморегулациите, където проактивните действия за промяна трябва да се инициират от професионалната общност, цари атмосфера на обществено лицемерие.

Налагат се двойни стандарти при оценяването на професионалните и морални качества на магистратите, порочни практики, които насърчават кариерното израстване на съдии и прокурори със спорни морални постъпки. Съпротивата срещу желаната и очаквана от обществото промяна в магистратската общност е видима и произлиза от средите на съсловието.

Свидетели сме на поредица от спорни, дори скандални казуси за назначения, повишения, гласувания във ВСС, който е натоварен да разпределя кадрите в йерархията на третата власт. Европейските наблюдатели, които следят реформите у нас в областите вътрешен ред и сигурност, също отчитат тенденция на липса на напредък, В последния доклад на Европейската комисия категорично се заявява, че *„Като цяло дисциплинарната съдебна практика не беше последователна. Освен това България не успя да въведе по подходящ начин съблюдаването на етичните норми в системата на повишаването в длъжност и атестирането на магистратите, независимо от измененията на Закона за съдебната власт от 2010 г. Проверките за спазване на етичните норми бяха формални и със слаб превантивен резултат, като понякога се разчиташе на НПО да предоставят релевантната информация в публичното пространство. При различни назначения на висши магистрати през този период липсваше прозрачност и те продължават да се помрачават от твърденията за оказване на политическо влияние и недостатъчно съблюдаване на етичните норми”*²²

Негативните практики оспорвани от Брюксел и от българското общество, не са предмет на обсъждане вътре в магистратската общност. Изключвайки дискусиите, инициирани от Съюза на съдиите у нас и критичните мнения на отделни представители на съсловието, дебат за съществуващите морално етични стандарти или тяхното отсъствие в правораздавателните ни органи се води без участието на жреците на Темида. Отказът от задълбочен диалог по темата за етичното поведение на

²¹ Виж Доклад на комисията до Европейския парламент и съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, с.26: http://ec.europa.eu/cvm/docs/com_2012_411_bg.pdf -

²² Пак там, с.8

магистратите бе демонстриран от съдийската общност и в рамките на настоящото проучване.

Наблюдатели коментират публично известни казуси за спорни от морална гледна точка действия на магистрати. Магистрати отказват да дебатира скандалните по същество факти за нарушения, безпринципност или корупционни действия и олигархични влияния.

Гражданското наблюдение счита, че прилагането на принципа на случайния подбор при разпределението на съдебните дела може да се разглежда като ефективна мярка, която реално би ограничила условията за корупция в съдебната система, като изключи възможността определени процеси да се гледат от специално избрани за това съдийски състави.

Проучването показва, че всички включени в мониторинга съдилища използват компютърни програми, чрез които се извършва електронният жребий. Възможност случайността да бъде предопределена създават различните софтуерни програми, които технически обезпечават процеса, различните практики в организацията на съдилищата и съществуващи вратички в цялостния механизъм.

Признание в тази посока направи и бившият министър на правосъдието Диана Ковачева (2011-2013г.), коментирайки най-масово използвания в българските съдилища софтуерен продукт (б.а. Law Choice), който е собственост на ВСС. Според нея *”По няколко пъти може да се натиска копчето на компютъра, който разпределя делата, докато се избере удобният /съдебен/ състав.”*

Считаме че е необходима цялостна проверка във всичките 350 органа на съдебната власт, за да стане ясно как се прилагат правилата за електронния жребий и кой носи конкретна отговорност. Нашата увереност е основана на резултатите на наблюдението и от критиките, отправени публично към системата относно принципа на случайния подбор на съдии при разпределението на делата.

Инспекцията трябва да обхване и работата на ВКС, ВАС, СГС, прокуратурата, следствените служби. Резултатите от този мониторинг трябва да бъдат публично огласени от ВСС, за да се сложи край на порочните практики, с които се заобикаля върховенството на закона и се обслужват интереси, различни от тези на цялото българско общество.

Считаме за проблем отсъствието на интегрираща система, която да свързва деловодните регистри на съдилищата с програмата за електронно разпределение на делата в тях.

На практика се водят два паралелни регистъра в един съд – един за вписване делата по реда на тяхното постъпване и втори – за ръчно вписваните от председателите на съдилищата входящи номера на делата, с които те влизат в електронната програма за извършване на жребия.

Отчитаме като стъпка напред представения от ВСС през месец ноември 2013г. *Проект на Правила за случайно разпределение на делата в районите, окръжните,*

*административните, военните и апелативните съдилища и Методика по приложението на принципа за случайното разпределение на дела в съдилищата.*²³

Приемаме инициативата като заявена воля за унифициране на методиките и практиките, чрез които принципът на случайния подбор при разпределението на делата да заработи във всички съдилища.

Гражданите отчитат, че е налице известен напредък в публикуването на съдебните актове на интернет-страниците на съдилищата, като положителна практика, която допринася за повече публичност в работата на съда. Но и тук както и при другите избрани от нас за наблюдение теми се забелязва зле прикрит стремеж чрез формализиране на процеса да се заобиколи същинската му цел. Изписани с инициали са в болшинството огласени в интернет съдебни актове участниците в процеса, вещите лица, прокурори и адвокати. С инициали се изписват дори населените места. Най-честото срещаното обяснение от страна на съдилищата гласи, че по този начин се запазва тайната на личните данни или програмата автоматично изтрива всички имена²⁴.

Огромна част от процесите са публични и всички констатирани от нас данни са напълно достъпни за присъстващите в залата в хода на съдебното дирене, няма причини те да са конфиденциални след това. Публичността не може да е безгранична и не бихме укорявали спестяването на имената на участници в процес, където се третира факти. Подобна практика следва да става с мотивирано решение от страна на съдията докладчик, което да е публично оповестено.

В момента зад паравана „защита на личните данни“ се прикриват факти, които в обстановката на изострена чувствителност от страна на обществото към Темида и критично ниското доверие в съдебната система, навеждат на мисълта, че един доказан способ за повече публичност се използва по-скоро за прикриване, отколкото за откритост.

Няма напредък и по темата, свързана с дейността на съдебните заседатели, техния подбор, механизмите, чрез които се определя участието им в съдебните процеси, както и за тяхната натовареност. Продължава порочната практика да се избират от местните власти. На практика в корпуса на независимите по презумпция заседатели попадат хора, свързани с партийните структури, членове на общински управи, които са ясно обвързани и от тях не може да се очаква абсолютна безпристрастност.

Наблюдението отчита, че не е преустановена напълно и практиката съдебните заседатели да се избират единствено чрез жребий. В много съдилища тях ги „викат“ по телефона, като на съдебните чиновници е оставено задължението да осигурят

²³ Вж. [Становище до ВСС по Проект на правила за случайно разпределение на делата](http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html), 04.11.2013г., <http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html>

²⁴ Б.а. по принцип се наблюдава трайна практика за прекалено заличаване на „лични данни“, като определените служители за тази цел имат и интересни прозвища сред колегите си – заличители. Извън шегата липсва обяснение защо определените служители да четат и публикуват съдебните актове не ги четат на практика, защото биха забелязали инициалите на градове, улици, институции и тн.

необходимия брой заседатели, без да се отчита, че част от тях не се явяват в залата почти през целия си мандат.

Налице е усещането, че в цялата система по съдопроизводство у нас съществуването на съдебните заседатели се приема по скоро като формалност, отколкото като необходимост. Доказателство са текстовете на ЗПУКИ, в които не е предвидено заседателите да подават декларации за конфликт на интереси и обвързаности.

Наблюдението отчита видим напредък при създаването и поддържането на интернет-страниците на съдилищата, като средство за повишаване публичността, отчетността и прозрачността в тяхната работа. Няма включен в мониторинга съд, който да няма собствена електронна страница. При стремежа на отделните съдилища да поднасят повече и по-добре организирана информация, наблюдаващият екип за пореден път препоръчва в рамките на съдебната система да бъдат създадени единни стандарти за електронни сайтове на съдилищата, които да определят базовата информация, които те трябва да съдържат, както и да се унифицира дизайна им, за да се улеснят потребителите. Необходимо е и въвеждането на чуждоезикови версии.

Налице е напредък в практиката по въвеждането на електронни услуги за гражданите. В голяма част от наблюдаваните съдилища много от необходимите формуляри, бланки, заявления могат да се изтеглят онлайн от мрежата. Отчитаме като положителна практика създаването на Единен портал за предоставяне на достъп до пълната информация по съдебните дела, който работи в един от наблюдаваните съдебни райони и препоръчваме опитът да бъде прилаган в съдебната система.

Считаме за необходимо във всички съдебни палати да бъдат създадени условия за електронно плащане чрез постерминални устройства (ПОС), за да спре „виенето“ на опашки пред гишетата в съдебните канцеларии. Наложителна е и унификация на цените на съдебните услуги, които сега са различни в зависимост от начисленията, които обслужващите банки правят върху номиналната такса.

Отново настояваме и за премахване на таксата от 25 лева, която сега се заплаща, за да разреши съдът да се ползват пари от детските влогове.²⁵ Подобна услуга е белег за социални затруднения и хората, прибягнали до нея не бива да бъдат натоварвани с големи финансови задължения.

Подкрепяме всички стъпки в посока въвеждането на електронното правосъдие, като се даде право на гражданите чрез електронен подпис да изразяват съгласие за определени действия с тяхно участие.

Мониторингът отчита напредък в стремежа на съдилищата да улеснят достъпа на гражданите до услугите на правосъдната система. Наред с подобрената архитектурна среда в много от съдебните палати, има и съдилища, които са настанени в малки, нефункционални и неудобни сгради. Налице е напредък и в практиките, които целят по-добра информираност за гражданите как, кога и какво може да се търси и намери в съдебните сгради. **Продължава да липсва цялостна и последователна политика по отношение публичността в съдебната система.**

²⁵ Чл. 130, ал.3 от Семейния кодекс.

За да подпомогне диалога между обществото и институциите, Центърът на НПО в Разград като ангажирана с наблюдението на съда гражданска структура, ще продължи да използва правото си да изразява становища, да отправя въпроси и да анализира процесите в правосъдната ни система.

Проектът “Правосъдие близо до хората: втора фаза” съдържа проучване, насочено към проблемите на детското правосъдие у нас. Включването на тази тема в мониторинга произтича от стремежа да следим как съдебните институции съблюдают правата на децата, участници в процесите, как се действа в условията на съдопроизводството, така че интересите на подрастващите да бъдат максимално защитени.

Мониторингът показва, че като правило съдийските колегии се отнасят отговорно и с повишено внимание към процесите, в които участват деца или се обсъждат техните интереси. Наложително е в съдилищата да се създадат специални “сини стаи”, в които да се разговаря с децата, за да се избегне стресът от разпит в съдебна зала. Препоръчваме и промени в механизма, по който се отсъжда в процеси, свързани с правата на деца с увреждания. Смятаме за недопустимо това да става само по документи. За да се спести задължението такива деца да бъдат водени в съдебна зала добре е да се проучи опит от прокуратурата, където в подобни случаи магистрат посещава лично местото, където живее болното дете. Настояваме и за промени, които да намалееят наполовина сега действащия тридесетдневен срок, в който съдът е длъжен да насрочва делата по ЗЗДН. Считаме, че тези дела трябва да влизат в съдебна зала по ускорена процедура, за да не бъдат подлагани жертвите на тормоз на допълнителен натиск във времето, в което чакат съдебната си защита. **Продължаваме да настояваме и за отмяната на УБДХ, като считаме тази нормативна уредба за остарял рецидив** от време, в което обществените политически реалности са били коренно различни от параметрите на демократично устроените държави, каквато претендира да е и България. Стоим зад идеята, че необходимо изработването на нови правила и норми за детско правосъдие у нас, които следва да са съобразени с най-високите международни стандарти, използвани в европейските правни системи и приложими към българската действителност.

Целта на гражданския мониторинг не е да дава рецепти за реформиране на съдебната система. Нашата роля на неправителствена структура е да сме коректив на третата власт, като със средствата на гражданския натиск насърчаваме съдебните институции да се обърнат с лице към обществото, да чуят критиките и недоволството на хората към тяхната работа и да отговорят с промени.

Реформирането на съдебната система не е процес, който засяга единствено и само правораздавателните функции на държавата. Става дума за промяна, успехът на която гарантира демократичните устои на модерните общества, а забавянето му пречи на цялостния просперитет на България.

КРЪГЛА МАСА „АКТУАЛНИ ПРАКТИКИ ПО ПРИЛОЖЕНИЕ НА СЛУЧАЙНИЯ ПРИНЦИП ПРИ РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО НА СЪДЕБНИ ДЕЛА”

Кръгла маса „Актуални практики по приложение на случайния принцип при разпределението на съдебни дела”, 17.05.2013г., град София, е важна стъпка от подобряване на общия процес по подобряване на средата за ефективно правосъдие.

Носител на Златен ключ 2007 за достъп до обществена информация

18

Анализът по приложение на чл.9 от ЗСВ е разработен в рамките на гражданско наблюдение по проекта.

Във форума в Националния институт на правосъдието участваха Министърът на правосъдието Драгомир Йорданов; членове на Висшият съдебен съвет - Незабравка Стоева, Магдалена Лазарова, Калин Калпакчиев, Юлия Ковачева, Каролина Неделчева; членовете на Инспектората към Висшия съдебен съвет - Ана Караиванова и Димана Йосифова; 35 председатели на Апелативни, Окръжни и Районни съдилища в Северна и Южна България, членове на Националната НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда и Гражданския съвет към ВСС.

Анализ на прилагането на принципа на случайния подбор при разпределение на съдебни дела²⁶

Чл. 9. (1) Разпределението на делата и преписките в органите на съдебната власт се извършва на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 04.01.2011 г.) Принципът на случайния подбор при разпределението на делата в съдилищата се прилага в рамките на колегиите или отделенията, а в прокуратурата и Националната следствена служба - в рамките на отделите.²⁷

I. РЕЗИЮМЕ

Анализът по темата показва, че не е абсолютизиран принципът на случайния подбор при разпределението на съдебни дела чрез компютърни програми. Приложението на принципа в голяма част от съдилищата не гарантира прозрачност и ненамеса на човешки фактор. Прилагането на принципа на случайния подбор е формално и противоречиво, което не постига очаквания ефект за сериозен антикорупционен механизъм.

“По няколко пъти може да се натиска копчето (на компютъра, който разпределя делата), докато се избере удобният (съдебен) състав” призна през месец март 2013г. правосъдният министър Диана Ковачева.²⁸ За първи път високопоставен политик публично говори за съществуването на много възможности за манипулация на масово използваната система (б.а. Low Choice) за случайно разпределение на делата в съдебната система.

Пред Висшия съдебен съвет стои сериозна задача да промени цялостната организация на работата на съдебната система, насочени към прилагането на принципа на случайния подбор. Тя трябва да подобри интегритета между деловодните програми и софтуера за електронно разпределение на делата, като се използва само един за цялата правосъдна система компютърен продукт.

²⁶ Документът е разработен в периода месец ноември 2012г.- месец март 2013г., като е обновен периодично с актуална информация. Анализът е консултиран с над 10 председатели на съдилища в Северна и Южна България.

²⁷ Закон за съдебната власт

²⁸ http://www.dnevnik.bg/analizi/2013/03/17/2021284_upravlението_na_gerb_i_sudebnata_vlast_pobediliiat/

Управлението на ГЕРБ и съдебната власт: Победилният сговор на задкулисието

Носител на Златен ключ 2007 за достъп до обществена информация

Приложението на чл.9 от ЗСВ е намерило либерално приложение в практиката на над 330 органа на съдебната власт – съдилища, прокуратури и следствени служби. Висшият съдебен съвет в предишния си състав²⁹ е отговорен за странното мултиплициране на четири програми за случайно разпределение на дела. Ние сме водили поредица от разговори, за да разберем причините за наличието на повече от една програма и защо ВСС е одобрил всички за ползване.

Две от програмите са подарени от ААМР/САЩ³⁰ и ЕС/ФАР³¹ и според условията е трябвало да се използват през следващите пет години. Никой от членовете на ВСС не можа да обясни защо ВСС е създал нова, трета програма със същата цел. Без да коментираме финансовото измерение на начинанието, странно е да се създава нова дублираща програма, след като има налични поне две и те се използват безплатно.

Сериозен аргумент е, че създадената нова програма от ВСС (Law Choice) не превъзхожда технологично подарените продукти (АСУД И СУСД) и отстъпва по качество. Според нас слабост на програмата Law Choice е, че липсва механизъм за нейното развитие. Не е ясно кой от 25 членове на ВСС точно „поставя задачи и поръчва“ на разработчиците какво и как да променят и развиват.

Гражданският мониторинг на процеса на случайното разпределение на делата показва различни практики в съдилищата. Нашите основни изводи от наблюдението по темата за прилагането на случайния принцип при разпределението на съдебни дела чрез компютърна програма са:

- *Не се прилага само една програма с доказани качества и оперативност, собственост на ВСС.*
- *Съществува бутон „протокол на word“ в продукта “Law Choice”, като възможност за техническа манипулация на протокола за избор на съдия;*
- *Липсва надежден механизъм за наблюдение и контрол на процеса, като в момента не се следи електронния архив;*
- *Няма централен сървър за архивиране на базата данни от всички органи на съдебната власт, където се извършва случайно разпределение на съдебни дела, преписки и книжа.*

Настойчиво предлагаме на Висшия съдебен съвет да организира независима експертиза от външни специалисти, които да оценят всички използвани в момента програмни продукти за случайно разпределение. Експертната трябва да анализира сключените договори за финансиране на всеки продукт, договорите за дарения, финансова стойност, разпространение, заплаща ли се такса за ползване, постигнати резултати, ефект.

²⁹ Мандат 2007-2012г.

³⁰ Американска агенция за международно развитие на САЩ – ИУСС (USAID/JSI), <http://www.court-bg.org/>. АСУД, разработена по Проект за развитие на съдебната система на ААМР.

³¹ Програма ФАР на Европейския съюз. СУСД, разработена по програма Phare Bg 0203.01- "Изпълнение на стратегията за реформа на българската съдебна система", Лот 1 - "Разработка и внедряване на система за управление на съдебните дела" от Siemens.

http://ec.europa.eu/bulgaria/abc/pre_accession/financial_assistance/index_bg.htm

Според нас е необходимо ВСС да осигури пълна съвместимост на общата програма³² за случайно разпределение на съдебните дела с програмите на съдебно деловодство (регистратура), за да се подобри интегритета, избегнат грешки и рискове от манипулация.

Висшият съдебен съвет трябва да осигури централизирано съхранение на базата данни за случайното разпределение на делата, преписките и книгата, постъпили в съда, прокуратурата и следствените звена. Опитите за манипулация и заобикаляне на принципа за случайния подбор да се разследват и наказват строго.

Смятаме за наложително Висшият съдебен съвет да приеме решение и да задължи горестоящите административни ръководители:

- *Да извършват допълнителни проверки относно спазването на принципа за случайно разпределение на делата на всеки 6 (шест) месеца, съобразно правомощията им по чл.86, ал.1, т.1 и т.6 и чл.106, ал.1, т.1 и т.6 от ЗСВ.*³³
- *Да проверяват всеки месец електронния архив за предходния месец на нисшестоящите звена.*
- *Да информират периодично (например на три месеца) горестоящия ръководител и ВСС за констатациите от проверките.*

Наложително е Висшият съдебен съвет и Инспекторатът към ВСС да приемат план за проверки на всички нива в съдилищата до края на 2013г. Проверката може да се планира по апелативни райони, за да се балансира ресурсите и да има предвидимост.

ВСС и ИВСС трябва да организират бързо ревизия в органите на прокуратурата от апелативно до районно ниво, като се включат Националната следствена служба, военните прокуратури и новосъздадените две специализирани прокуратури.

Ценен ресурс са неправителствените организации, които имат опит в граждански мониторинг в съдебната система през последните години. Националната НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда има капацитет да участва в национален механизъм за проверка, организиран от ВСС и ИВСС.

За последните пет години не са забелязани действия на ВСС, които да показват развитие по темата за случайното разпределение на делата в съда. Независимо от проявената активност на неправителствения сектор, предишният състав на ВСС не реализира нито една от препоръките. Новоизбраният ВСС е планирал сериозни мерки по темата, но засега те са в подготвителна фаза или не са започнали.

Мониторингът на приложението на случайния принцип при разпределението на съдебни дела включва лично наблюдение от координатора на местния екип (всяка седмица) на технологията при използване на програмен продукт, като данните се попълват в карта с 19 въпроса.

³² Приложима във всички 330 органа на съдебната система – съдилища и прокуратури.

³³ Виж Анализ на обобщените резултати относно случайното разпределение на делата в Апелативен район – Пловдив, 01.01.2012г. – 01.11.2012г., <http://www.inspectoratvss.bg/bg/page/16>

Анализът обобщава източници от доклади на гражданското наблюдение, преглед и анализ на тематични планови проверки на Инспектората на ВСС и публикации по темата от последните години.

II. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОБЛЕМА

Темата за случайното разпределение на съдебни дела стана актуална за съдебната власт през 2012г., когато поредният европейски доклад беше публикуван в средата на лятото.

Европейската комисия отправи ясна препоръка за правилното приложение на член 9 от ЗСВ: „**2. Независимост, отчетност и етика на съдебната власт: Работата на Инспектората да се съсредоточи върху етиката и ефикасността на съдебната система.** Да се установи единна и ефективна система за разпределяне на случаен принцип на съдебните дела, която да се използва повсеместно в страната.“³⁴

Преди този официален документ е имало публикации по темата, но те не можаха да станат тема за обществена дискусия. През 2010 г. медиите алармираха за сериозни нарушения в случайното разпределение в един южен град и близкия до него граничен район. Последва информация за нарушения в двата големи крайморски градове. ВСС нямаше адекватна позиция и не предприе сериозни мерки по случаите.

Новият главен прокурор Сотир Цацаров³⁵ инициира проверки на различни нива в прокуратурата, като важна част от тях засяга приложението на принципа за случайно разпределение на прокурорските преписки. Заради установени сериозни нарушения последва серия от важни промени в управлението на прокуратурата на върховно, апелативно и окръжно ниво.³⁶

През месец февруари 2013г. Сдружение „Център на НПО в Разград“ представи Междинен доклад за напредъка на съда в Южна България по време на Втората национална конференция „Правосъдие близо до хората“.³⁷ Конференцията е организирана съвместно с Националния институт на правосъдието и подкрепата на Фондация „Америка за България“.³⁸ Формулирани са препоръки **“ЗА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО НА СЪДЕБНИ ДЕЛА НА ПРИНЦИПА НА СЛУЧАЙНИЯ ПОДБОР ЧРЕЗ КОМПЮТЪРНА ПРОГРАМА**³⁹

³⁴ http://ec.europa.eu/cvm/docs/com_2012_411_bg.pdf; ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, 18.07.2012г., стр. 24.

³⁵ Избран за Главен прокурор на 20 декември 2012 г. и назначен за Главен прокурор на Република България на 21 декември 2012 г. с указ на президента Росен Плевнелиев.
http://www.prb.bg/main/bg/pages/Prosecutor_general/

³⁶ Последователно бяха освободени от заеманите длъжности Галина Тонева, Ангел Илиев и Николай Кокинов.

³⁷ <http://watch.ngo-rz.org/bg/catalog/category4/item29.html/>

³⁸ <http://www.americaforbulgaria.org/page/home/>

³⁹ <http://watch.ngo-rz.org/bg/catalog/category4/item29.html/> Стр.38

1. Да се унифицира процесът на случайното разпределение на делата във всички съдилища с един програмен продукт, одобрен от Висшия съдебен съвет.
2. При възлагането на обществената поръчка за създаване на софтуер за случайно разпределение на делата Висшият съдебен съвет да посочи като основен критерий за избор надеждността на информационната система и невъзможността тя да бъде манипулирана.
3. Висшият съдебен съвет трябва да осигури централизирано съхранение на базата данни за случайното разпределение на делата, преписките и книгата, постъпили в съда, прокуратурата и следствените звена. Опитите за манипулация и заобикаляне на принципа за случайния подбор да се разследват и наказват строго.”

През месеците март и април 2013г. Висшия съдебен съвет организира, съвместно с Инспектората към ВСС, проверка на приложението на член 9 от ЗСВ във Върховен административен, Върховен касационен и Софийски градски съд в изпълнение на планирана мярка в Годишната си програма. В проверката участват представители на две неправителствени организации.⁴⁰ Висшият съдебен съвет с решение промени комисията, която трябва да провери СГС, след предложение на председателя на ВАС Георги Колев.⁴¹

В края на месец април 2013г. Българският институт за правни инициативи публикува доклад с констатации и изводи⁴² за приложението на принципа за случайно разпределение на съдебни дела в трите проверени съдилища. „Според доклада на БИПИ, основна слабост на "LawChoice" е липсата на адекватна защита на двата параметъра, от които зависи при кого ще бъде разпределено делото - коефициента на натовареност на съдиите и броя на разпределените им дела. Тези параметри могат да бъдат променяни съвсем лесно, като се редактират с текстов редактор (notepad, word) файловете, които са свободно достъпни в директорията на програмата.“⁴³

По същото време ресорната постоянна комисия на ВСС приема решение⁴⁴ относно извършените проверки за спазване на принципа за случайното

⁴⁰ Български институт за правни инициативи/БИПИ и Програма за развитие на съдебната система/ПРСС.

⁴¹

http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2013/04/04/2035308_mnozinstvoto_vuv_vss_se_uplashi_i_razpusna_komisiiata/ / Мнозинството във ВСС се уплаши и разпусна комисията за проверка на случайното разпределение на делата.

⁴² <http://www.legalworld.bg/show.php?storyid=30659> / Констатации след проверката във ВКС, ВАС и СГС: Случайният подбор на делата може да се манипулира без следа.

⁴³ http://www.capital.bg/blogove/pravo/2013/04/28/2050396_sudiiia_po_izbor/ Съдия по избор. В над 95% от съдилищата в България системата за случайно разпределение на делата може да се манипулира без да остават следи.

⁴⁴ ПРОТОКОЛ № 19 от заседание на Комисията по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с Инспектората към Висшия съдебен съвет, проведено на 29 април 2013 г., <http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm/> рубрика „Решения на постоянните комисии“.

разпределение във ВКС, ВАС и СГС:„1. ПРИЕМА Доклад за резултатите от извършена проверка по прилагането на принципа за случайно разпределение на делата във Върховния касационен съд. 2. Докладът за резултатите от извършената проверка да се изпрати на административния ръководител на Върховния касационен съд за запознаване, бележки и възражения. 3. След получаване на становището на административния ръководител на Върховния касационен съд, докладите от извършените проверки във ВКС и ВАС, както и докладите от същите проверки на НПО - БИПИ и ПРСС да бъдат разгледани съвместно на заседание на комисията, за обсъждане на евентуални мерки по констатациите от проверките, както и действия за внасянето им в заседание на Висшия съдебен съвет.“

Една седмица по-рано същата комисия решава: “4.2. Докладът за извършената проверка по прилагането на принципа за случайно разпределение на делата във Върховния административен съд и изразеното от административния ръководител на съда становище по направените с доклада констатации, изводи и препоръки, да се внесат в заседание на Висшия съдебен съвет заедно с доклада за извършената проверка по прилагането на принципа за случайно разпределение на делата във Върховния касационен съд, след получаване на становището на административния ръководител на ВКС по същия.”⁴⁵

⁴⁵ ПРОТОКОЛ № 18 от заседание на Комисията по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с Инспектората към Висшия съдебен съвет, проведено на 22 април 2013 г., пак там.

През месец ноември 2012г. ВСС прие Анализ на обобщените резултати относно случайното разпределение на делата в Апелативен район – Пловдив, 01.01.2012г. – 01.11.2012г.⁴⁶ Документът е 15 страници и в него не са констатирани сериозни нарушения при прилагането на чл.9 от ЗСВ. Не става ясно дали е извършена технологична проверка на системата; не са коментирани проверки на електронния архив и на хариените носители (протоколи от всеки избор на съдия). „Целта на настоящия анализ е да се посочат основните различия, да се обобщят различните практики на спазването на принципа на случайното разпределение от съдилищата и да се изведат положителните примери. Анализът ще бъде разделен на три основни раздела: обобщаване на препоръките относно случайното разпределение на делата от съдилищата по граждански и търговски дела, обобщаване на препоръките относно случайното разпределение на делата от съдилищата по наказателни дела и раздел трети - изводи.“

В края на лятото на 2012г. Министерски съвет прие График на неотложните мерки и действия на Правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност за периода юли 2012 – декември 2013г.⁴⁷ В правителствения документ отново е записана мярка за подобрене на принципа на случайния подбор в съдебната система.

Висшият съдебен съвет включи случайното разпределение в Годишната си програма за 2012-2013г., като набеляза няколко мерки в раздел “VI. Актуализиране на мерките за превенция на корупцията и конфликта на интереси в органите на съдебната власт”⁴⁸

⁴⁶ Решение 23 по Протокол 48/08.11.2012г. от заседание на ВСС.

⁴⁷ <http://www.justice.government.bg/81/>

⁴⁸ <http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm>, рубрика Годишна програма, стр. 7, Приета с Протокол 50/22.11.2013г. от заседание на ВСС.

В края на 2012г. е публикувана статия за приложението на член 9 от ЗСВ във Върховния административен съд. Заради изнесени притеснителни данни граждански организации настояха Висшият съдебен съвет да извърши проверка в институцията, но призивът беше отклонен.⁴⁹

През месец октомври 2011г. Висшият съдебен съвет организира публично представяне на обобщен аналитичен доклад на Инспектората към ВСС за извършени контролни проверки за прилагане на случайното разпределение.⁵⁰ Избрана информация от доклада беше представена пред журналисти и граждански активисти. ВСС за първи път представи „алгоритъма на собствения софтуер“ на програмата Low Choice с демонстрация как работи.

Сдружение „Център на НПО в Разград“ изпрати писмо до Висшия съдебен съвет и формулира шест препоръки за подобряване на процеса на прилагане на системата за случайно разпределение на съдебните дела:⁵¹

- 1. Да се подобри интегритета между деловодната програма и софтуера за случайно разпределение на дела – двете системи да се интегрират и работят в обща среда;*
- 2. Да се съведе във всички органи на съдебната власт – съдилища и прокуратури, включително следствени отдели, само една програма с доказани качества и оперативност;*
- 3. Да се премахне бутонът „протокол на word“, като възможност за техническа манипулация на протокола за избор на съдия;*
- 4. Да се гарантира надежден механизъм за наблюдение и контрол на процеса, като се следи електронния архив;*
- 5. Да се прегледа и актуализира съществуващата Инструкция на ВСС за прилагане на принципа на случаен подбор, като гарантира невъзможност за манипулиране на избора, балансирана натовареност на съдиите, съхраняване на електронен архив;*
- 6. ВСС да осигури централен сървър за архивиране на базата данни от всички органи на съдебната власт, където се извършва случайно разпределение на съдебни дела, преписки и книжа.*

Програма за развитие на съдебната система също формулира свои препоръки по темата и ги адресира до Висшия съдебен съвет. Промените са „в две посоки – усъвършенстване на самия продукт от една страна и съблюдаване на ясни стандарти и гаранции за прозрачното му управление от друга.“⁵²

⁴⁹http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2012/11/29/1958377_vupreki_prizivite_vss_neglijira_vsichki_predlojenia/. Въпреки призивите ВСС negliжира всички предложения на съдийските организации.

⁵⁰ <http://www.justice.bg/bg/decisions/2011-pril/pr25-t32.doc>

⁵¹ Писмо до г-жа Радка Петрова (Изх. № Ц-81/11.10.2011г.), председател на комисия „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика“.

⁵² <http://prss-bg.org/node/529/> Трябва да се преодолеят съмненията за манипулации при случайното разпределение на делата.

В края на месец юни 2011г. беше представен Доклад за напредъка на съда в Северна България, по време на национална конференция „Правосъдие близо до хората“. Конференцията е организирана от Министъра на правосъдието Маргарита Попова⁵³ и Сдружение „Център на НПО в Разград“, с подкрепата на Фондация „Америка за България.“

Направена е препоръка „*Да се създаде надежден механизъм за наблюдение на случайното разпределение на делата. Гарантираната публичност на този процес може да се постигне, като редовно се отправят покани да присъстват журналисти.*“⁵⁴

През месец юли 2011г. Инспекторатът към ВСС публикува част от Акт от проверка в Софийски градски съд, Наказателно отделение. В документа е отделено важно място за приложението на член 9 от ЗСВ за случайното разпределение на съдебните дела. Направен е анализ с изводи и препоръки.⁵⁵

На 28.01.2010г. е публикуван докладът⁵⁶ на ВСС за бившия председател на Окръжен съд – Благоевград Красимир Аршинков, изготвен от временната комисия „Сукнаров“⁵⁷. „*На 29 страници висшите магистрати са посочили конкретни данни за съществуващо обосновано съмнение, че досегашният административен ръководител на Окръжния съд в Благоевград Красимир Аршинков е допуснал у гражданите в Пиринско, а и у определени магистрати, да се създаде убеждение, че се правораздава в полза на определени привилегирани страни и адвокати, за сметка на останалите граждани. Значителен брой дела, обслужвани от адвокат Михаела Аршинова - съпругата на съдебния шеф Аршинков, са били разпределяни на едни и същи магистрати в Окръжния съд. До месец септември 2009 година са разпределяни ръчно дела с висок обществен интерес от неоторизирани за целта лица, се сочи в доклада на комисията от ВСС.*“⁵⁸

Докладът на ВСС огласява детайлни факти за конфликт на интереси и други драстични нарушения на Закона за съдебната власт, допуснати по време на управлението на Красимир Аршинков и негови приближени магистрати.

До момента има пълно мълчание по темата „Красимир Аршинков“ от страна на ВСС и ИВСС. Липсва информация и за прокурорска активност. Ние

⁵³ Вицепрезидент на Република България от 22.01.2012г., <http://president.bg/cat14/Viceprezident-biografia/>

⁵⁴ <http://watch.ngo-rz.org/bg/catalog/category4/item23.html>

⁵⁵ <http://www.inspectoratvss.bg/bg/acts/?p=1>

⁵⁶ http://www.dariknews.bg/view_article.php?article_id=472172/ Докладът на ВСС доказва факти срещу съдебния шеф Красимир Аршинков.

⁵⁷ „С решение на ВСС по протокол No 51 от заседание, проведено на 10.12.2009 г., на комисия в състав Божидар Сукнаров, Капка Костова и Галина Захарова, бе възложено извършването на проверка по сигнали и публикации в пресата относно твърдения за евентуални нарушения и съмнения за конфликт на интереси в дейността на административния ръководител на Окръжен съд – гр. Благоевград Красимир Аршинков.“, виж 27.

⁵⁸ Пак там.

предлагаме настойчиво на Главния прокурор този случай на търговия с влияние и корупция да се провери от държавното обвинение.

Висшият съдебен съвет приема през 2010г. **Инструкция за организацията и реда за използване на програмните продукти за разпределение на делата в съдилищата на случаен принцип.**⁵⁹ В чл.3. са посочени *„Използваните програмни продукти за случайно разпределение на делата в съдилищата са: „Law Choice”, разработен от ВСС, както и модулите на програмите за управление на делата АСУД „Латона” и EMSG „Паралел – Кодинов”.*

Според нас Инструкцията се нуждае от анализ и развитие, като се оценят внимателно посочените три програмни продукта. **До момента липсва публична информация за продукта EMSG „Паралел – Кодинов” – защо е изготвен, кой го е поръчал, как работи, чия собственост е, заплащат ли се такси за ползването?** Известно е, че т.н. „програма на Кодинов“ се използва в момента в три апелативните съдилища, които са пет на брой съгласно апелативните райони.

Не е ясно защо ВСС „решава“ да се разработи новия продукт Law Choice. В рамките на догадки различни източници споменават, че прототипът му е създаден (през 2005г. от ИТ експерта Валери Михайлов) за определяне на членовете на ВСС в дисциплинарните състави, в рамките на проект с европейско финансиране.

През 2009г. Висшият съдебен съвет одобрява за ползване от съдилищата четири обновени системи за управление на съдебните дела⁶⁰ по Проект *„Обновяване на системите за управление на съдебните дела, създаване на Централен Уеб базиран интерфейс за публикуване на съдебните актове, внедряване и обучение“*, осъществен с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.⁶¹

През 2008г. е изготвен доклад за състоянието на информационните системи в правораздаването по поръчка на министъра на правосъдието Миглена Тачева (18.07.2007г.-27.07.2009г.).⁶² Предназначението на доклада е да *„подпомогне вземането на управленско решение за развитие и внедряване на ИС в съдебната система”*. Според бившия шеф на ИТ отдел в МП Тодор Тодоров обаче докладът е *„тенденциозен, непрофесионално изготвен и предвид целта му - вземане на стратегически решения от министъра на правосъдието - вреден”*. Докладът, изготвен от Владислав Христов, Димитър Симеонов и Любомир Димов, разделя внедрените в съдебната система ИС на две категории – донорски и пазарни.

Резултатите от доклада показват, че централизираното финансиране в размер на милиони евро за създаване на информационните системи в

⁵⁹ <http://www.vss.justice.bg/bg/commissions/it/2010/instr-rand.pdf/> Решение 27 по Протокол 46/2010г. от заседание на ВСС

⁶⁰ Решение 27 по Протокол 42/29.10.2009г. от заседание на ВСС

⁶¹ <http://news.sagabg.net/it-sistemite-v-sdilishata-zapochvat-da-si-govoryat.html/> ИТ системите в съдилищата започват да си “говорят”

⁶² <http://www.justice.government.bg/10/>

правораздаването не е постигнало своите цели и в доклада се препоръчва да се даде на съдилищата свобода сами да изберат система, с която да работят.⁶³

През 2007г. ААМР/ИУСС⁶⁴ подарява на съдебната система в България, в лицето на Висшия съдебен съвет, Автоматизираната система за управление на делата (АСУД), разработена от „Латона“⁶⁵ в рамките на проекта на USAID. Цялото дарение е на стойност над 1,6 милиона щатски долара.

Разходите за първоначално програмиране и разработване на продукта са около 50 000 долара. Последващото инсталиране, внедряване и поддръжка струват още около 200 000 долар. Отделно са закупени лицензи (за около 85 000 долара), като е постигнато и специално споразумение за България за последващо закупуване/подновяване с 50% отстъпка. Около 1,3 милион долара са похарчени за хардуер и оборудване в пилотните съдилища, използващи софтуера. Внедряването на софтуера е едно от условията за съдилищата, за да получат цялостно оборудване. Правата върху софтуера, лицензите и договора за тяхното подновяване са подарени на ВСС заедно с централен сървър, в който да се събира и съхранява цялата база данни.

През последните години Висшият съдебен съвет е взимал различни решения по отношение внедряването на АСУД, но никога с ясна визия за цялостна електронизация на съдебната система.⁶⁶

С свое решение, в средата на 2006г., ВСС „препоръчва“ на съдилищата, които не използват софтуер за случайно разпределение на делата, да внедрят разработения във ВСС продукт. Решението е в отговор на препоръките в мониторинг-докладите на Европейската комисия от годините 2002, 2003, 2004 и особено 2005 г.: „1.1. ЗАДЪЛЖАВА председателите на всички съдилища, които не използват софтуер за случайно разпределение на делата, в срок до 20 юни 2006г. да инсталират последната версия на продукта, разработен в Администрацията на ВСС.“⁶⁷

Хронология на процеса в прокуратурата

Заради нарушения при прилагане на чл.9 от ЗСВ, в началото на 2013г. бяха освободени, в рамките на три месеца, заместник-главен прокурор, апелативният и градският прокурор на София. Примерите са показателни за системни нарушения на всички нива в органите на прокуратурата, която е силно централизирана и нереформирана за последните 23 години.

Според нашите анализи прокуратурата е останала настрана от проверките за прилагането на случайното рапределение на съдебни дела и преписки. Имало е

⁶³ http://www.infoweek.bg/tab_it/it.php?show_category=2&show_sub_category=1&id=1182/ Доклад на високо ниво слага край на централизацията, експерти го обвиняват в тенденциозност.

⁶⁴ Американска агенция за международно развитие на САЩ – Инициатива за укрепване на съдебната система (USAID/JSI), <http://www.court-bg.org/>.

⁶⁵ Латона България АД е водеща фирма в областта на бизнес консултациите и информационните технологии в България. www.latona-bg.com

⁶⁶ Информацията е от документи и източници на бивши служители на ААМР/ИУСС.

⁶⁷ Решение по Протокол № 27/07.06.2006г. от заседание на Висшия съдебен съвет.

различни проверки, написани са актове, но сериозни резултати не са постигнати и промяна в лошите практики не е забелязана.

Централизираният характер на държавното обвинение и липсата на ефективен контрол в работата на 2300 прокурори, поставят сериозно съмнение върху прилагането на анитикурупционния механизъм за подбор на делата и преписките.

Скандалът с делото САПАРД и освобождаването на апелативния прокурор на София Ангел Илиев потвърди опасенията за сериозни нередности в прокуратурата. Последва искане на главния прокурор за дисциплинарно уволнение на бившия ръководител на Инспектората на ВКП Малена Филипова за злоупотреба с прилагането на този принцип и оставка на градския прокурор Николай Кокинов.

Смятаме за недостатъчни и закъснели започналите проверки, независимо от обявените сериозни нарушения и нередности при прилагане на случайното разпределение на преписките в Апелативна прокуратура – София, Инспектората на ВКП и Следствения отдел към Софийска градска прокуратура.

ПРОЕКТ “ПАРТНЬОРСТВО И ИНОВАЦИИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ В ОБЛАСТ РАЗГРАД”

Конкретни цели на проекта:

- 1) Подобряване взаимодействието между институциите при превенция на домашното насилие чрез разработване на наръчник за обучение на специалисти, които работят по случаи на домашно насилие.
- 2) Предоставяне на психологическа, социална и правна подкрепа на пострадали от домашно насилие и на извършители на домашно насилие.

Проектното предложение надгражда местните и национални програми по отношение на съществуващите услуги за целевите групи, защото предлага нов подход за превенция на домашното насилие, развива капацитета и укрепва палитрата от услуги на Консултативния център, с цел повишаване качеството на живот на уязвимите социални групи.

Целеви групи: 1.Полицейски служители на ОД на МВР – Разград- районни инспектори и служители от охранителна полиция; 2. Социални работници от област Разград – от отделите Социална закрила и Закрила на детето; 3. Районни съдии от област Разград – граждански съдии; 4. Жертви на домашно насилие, включително и деца- социалнослаби и уязвими от различни населени места; 5. Извършители на домашно насилие;6. Прокурори, които имат опит и интерес по темата ЗЗДН.

Основни дейности: Разработване на наръчник за обучение на специалисти по случаи на домашно насилие. Работни посещения в центрове за домашно насилие в други областни градове. Обучение на полицейски служители, социални работници и магистрати от 7 общини в област Разград. Консултации и правна помощ за жертви и извършители на домашно насилие;

Резултати: Подобряване работата на специалистите в Консултативния център чрез провеждане на две посещения в Консултативни центрове в други градове; Подобряване работата на полицейските и социалните служители по проблема с домашното насилие; Подобряване взаимодействието между институциите при превенция на домашното насилие чрез разработване на наръчник за обучение на специалисти, които работят по случаи на домашно насилие; Усъвършенстване на уменията на специалистите за справяне с проблема на домашното насилие; Консултиране на жертви и извършители на насилие; Популяризиране на практиката по ЗЗДН; Период на изпълнение: от 01.12.2012 до 30.10.2013г.

За осем години приложение на Закона за защита от домашното насилие в град Разград, неуспешните случаи в Центъра са 10%. Може да се приеме, че приложението на социални услуги в областта на превенция на домашното насилие е много успешна. Благоприятно разрешените случаи на домашно насилие са 90% от всички клиенти – осигурена е защита от домашно насилие.

Преките ползватели на Консултативния център са повече от 250 жени и деца в неравностойно социално положение, жертви на домашно насилие от ромската, турската и българска етническа общност от община Разград. Те са включени в програма за възстановяване от преживяното домашно насилие. За тях организираме консултации, беседи, безплатна съдебна защита по Закона за защита от домашното насилие.

До момента над 60 извършители на домашно насилие ползват услугите на специалистите от Консултативния център по проблемите на домашното насилие и участват в специализирана програма по ЗЗДН. Те са насочвани от Районен съд - Разград и са с влязло в сила решение по Закона за защита от домашното насилие.

Отчита се повишен брой на клиенти и от големите общини Кубрат и Исперих, както и малката община Цар Калоян, където през последните години се забелязва увеличение на случаите на домашно насилие и заведените съдебни дела за защита в районния съд по местоживееене.

Екипът на Консултативния център в практиката си констатира, че в 30% от съдебните дела по ЗЗДН в съдилищата в област Разград за 2013г. има данни за деца, които са присъствали или са били свидетели на прояви на домашно насилие. Възникват въпроси за необходимост от подкрепа на децата, травмирани от видяното или на деца, засегнати от домашното насилие. Тревожна е и констатацията, свързана с рецидивизма в делата по домашното насилие. В четири от разгледаните за първите девет месеца на 2013г. съдебни дела, се разглеждат за втори път случаи на домашно насилие между едни и същи страни. Екипът установи, че се увеличават случаите на прояви на психическо насилие, които са трудно доказуеми в съда.

ПРАКТИКА НА ПОЛИЦИЯТА В ПРИЛАГАНЕ НА ЗЗДН.⁶⁸

Във връзка със Практиката на полицията в прилагане на ЗЗДН може да се говори много, понеже към момента Домашното насилие е сериозен проблем в България. Агресията и насилието се засилват. Приетият преди 8 години закон за защита от

⁶⁸ Информацията е представена от Илия Станев (координатор по ЗЗДН в РУП - Разград) по време на семинар за обучение по ЗЗДН, проведен на 07-08.03.2013г., край град Разград.

домашното насилие все още не е много популярен и не се използва масово. Това се усеща в малките общини и населени места.

Полицията е първата институция, която се сблъсква с жертвите на домашното насилие, при което е много важно да се прецени правилно степента на самото насилие, конкретното желание на самата жертва. Необходимо е да бъдат уточнени всички обстоятелства свързани с насилието и евентуалната бъдеща полицейска закрила и съдействие на жертвата, необходимост от ангажиране на други институции и инстанции. Уточняват се времето от началото на домашното насилие, има ли повторемост на нещата във времето, има ли финансова зависимост, мнението на близки и роднини и евентуални бъдещи действия след влизане в сила на решение за незабавна защита.

Насочват се жертвите към НПО организации за съдействие, помощ и съвети с цел подпомагане на жертвите и тяхната добра и правна защита.

Като статистика в РУ”полиция” гр. Разград за 2011 г са получени от Районен съд гр. Разград общо 13 броя съдебни заповеди за незабавна защита с указания от РРС за изпълнението на съответните заповеди от полицейските органи обслужващи района. От тях 12 броя са с отстраняване от съвместно обитаваното жилище и 1 брой е въздържане от извършване на домашно насилие.

За 2012 г. са общо 25 бр. от тях 16 бр. са отстранени от съвместно обитаваното жилище. 7 бр. са предупредени да се въздържат от извършване на домашно насилие и 2 бр. забрани да приближават жилището на жертвата.

За 2013 г. до момента са получени 4 бр. решения като от тях 2 бр. въздържане от дом. насилие, 1 бр. да не приближава жилището и 1 бр. отстраняване от съвместното жилище.

От тези данни е видно, че Закона работи добива популярност и все повече лица търсят закрила в този закон. Като цяло факторите в тази връзка са много. Като практиката на случаите в РУ”Разград”, прави впечатление че доминират мъжете с високи доходи, като жертвите са силно зависими от тях, което е и причина на по-късен етап жертвите да си оттеглят жалбите.

НАРЪЧНИК ЗА ОБУЧЕНИЕ НА СПЕЦИАЛИСТИ, КОИТО РАБОТЯТ ПО СЛУЧАИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ⁶⁹

Наръчникът е предназначен за всички специалисти, които работят за предотвратяване и защита от домашно насилие или се интересуват от този проблем – юристи, служители на реда и социалните служби, помагачи специалисти – социални работници, педагози, психолози, терапевти, лекари, представители на обществеността и неправителствени организации; граждани, лица и рискови групи, ангажирани с проблема.

Наръчникът е изпълнен по проект „Партньорство и иновации за превенция на домашното насилие в област Разград”. Авторите осъществиха на 7-8 март 2013 г. семинар с различни специалисти, които работят по превенция на домашното насилие.

⁶⁹ http://ngo-rz.org/arhives/naruchnik_dom_nasilie.pdf

Аудиторията включваше 26 участници - съдии, прокурори, представители на НПО, РДСП и ДСП, МВР, директори на училища, журналисти и др. Целта беше надграждане на придобитите знания за увеличаване на компетентността и подобряване на работата на полицейските служители, социалните работници, съдиите, прокурорите и юристите за работа по проблема с домашно насилие. Една от основните задачи на семинара беше да се направи експертна оценка на напредъка по приложение на Местен механизъм прилагане на Закона за защита от домашно насилие в област Разград. Резултатите от обсъждането показаха категоричната позитивна промяна по отношение на повишаване на капацитета за прилагането на Закона за защита от домашното насилие при взаимодействие и реализиране на Механизма. Статистически данни и други категорични индикатори демонстрираха позитивните постижения и резултати от работата на Консултативен център по проблемите на домашно насилие в област Разград за периода 2011-2013 г. Всички групи участници регистрираха повишена компетентност за справяне, а повече от половината от тях декларираха, че изпозват методика на консултиране, подкрепа, съветване, осъществяване на професионални беседи и експертна помощ с жертвите при становища за дела и произнасяне на молби за защита.

Беше представен и въпросник за самооценка на нагласите към насилието над жени. Той показва подходящо за професионалистите, които работят в тази област, равнище на търпимост спрямо насилието и акцентиране на методите на превенция. В сравнение с установените за нашата страна социокултурни стереотипи с типично традиционни нагласи към жертвите, работещите специалисти индикират положително отношение и по-висока толерантност към жертвите. Това се отнася в най-голяма степен за работещите в полицията мъже и в по-малка степен за социалните работници жени, където половият фактор е по-съществен. Беше осъществен и кинотерапевтичен образователен проект за повишаване на сензетивността и толерантността към жертвите, след който самооценъчният въпросник показва повишаване на емпатичността.

Сред препоръките, които бяха обобщени в резултат на семинара, се открии на първо място популяризиране на дейността на органите, институциите и организациите за формиране на доверие към тях и за подкрепа на решимостта на жертвите да търсят защита; повишаване на просветеността и културата на гражданите и кампании за запознаване с възможностите, които ЗЗДН дава; приоритет върху работата за превенция на насилието на всички равнища – макро-, мезо- и микро-равнища; повишаване на екипността и специализираната подготовка за оказване на помощ; по-активно включване на образователните институции, медицинските специалисти в работата по превенцията и минимизиране на рисковите условия за насилие.

КОНСУЛТАТИВЕН ЦЕНТЪР ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ - РАЗГРАД

Консултативният център по проблемите на домашното насилие е иновативна социална услуга в общността, част от структурата на Сдружение „Център на неправителствените организации в Разград”.

1.1. Политика и дейности.

Консултативният център по проблемите на домашно насилие към Центъра на НПО в Разград съществува от месец май 2008г.⁷⁰ Неговата основна цел е да предоставя социални услуги и програми за възстановяване на жертвите на насилие и техните семейства в община Разград, като разработва и прилага специализирани програми за извършителите на насилие.

*„Центърът на НПО в Разград разработи Система за гражданско наблюдение на съда в Разград на местно и регионално ниво.“*⁷¹ *Организацията инициира Националната мрежа за гражданско наблюдение на съдебната власт*⁷², в която членуват 65 неправителствени организации от цялата страна.⁷³

През 2008г. фонд “Социално подпомагане”⁷⁴ финансира проект „Консултативен център за домашно насилие в Разград”. В резултат беше създаден първият специализиран център за подкрепа на жертви на домашно насилие в област Разград. Процесът на институционализиране на дейността по прилагане на Закона за защита от домашното насилие започна с финансиране от Българския фонд на жените през 2007г.⁷⁵

Консултативният център по проблемите на домашното насилие в град Разград:

- Предоставя експертни и социални услуги на жертви на домашно насилие и извършителите на насилие от община Разград;
- Развива Специализирана служба за жертви на насилие и извършителите на насилие за изпълнение на мерките по чл. 5, ал.1, т.5 и 6 от ЗЗДН;

В Консултативния център се предоставя: безплатна социална подкрепа; безплатна правна помощ; безплатни индивидуални или групови консултации с психолог; гореща телефонна линия за съвети и консултации.

Центърът на НПО в Разград разработи собствена програма по проблемите на домашното насилие, за да се преодолее съществуващият информационен и правен дефицит. В продължение на повече от четири години ние предлагаме специализирани услуги на жертви и извършителите на домашно насилие.

Специализираните услуги на Консултативния център включват социална подкрепа, консултиране, рехабилитация и правна помощ на жертвите на домашно насилие. Ние работим паралелно и с извършителите на насилие, след задължителното

⁷⁰ През 2005г. Центърът на НПО в Разград осъществи проекта “Гражданско наблюдение на съда” за мониторинг прилагането на ЗЗДН. През месец април 2007г. открихме Консултативно бюро за насилието над жени, което развихме в Консултативен център за домашно насилие от месец май 2008г.

⁷¹ www.court.ngo-rz.org

⁷² www.watch.ngo-rz.org

⁷³ В момента членовете на Националната НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда са 65, <http://watch.ngo-rz.org/>

⁷⁴ Структура в Министерство на труда и социалната политика.

⁷⁵ Доклад за дейността на Центъра на НПО в Разград по прилагане на Закона за защита срещу домашното насилие, 2005г. – 2009г., Георги Милков, февруари 2010г., с.27

указание на съда да посещават, специализираните програми, които Центърът е разработил.

През месец август 2008г. в град Разград беше разкрита гореща телефонна линия за жертви на насилие. Вестник „Екип 7” редовно публикува обява с телефона на Консултативния център. Откритата телефонна линия за жертви на насилие успешно подпомага дейността на Консултативния център.

В Общинската стратегия за предоставяне на социални услуги 2007-2011г., приета от Общински съвет – Разград, е записано, че Центърът на НПО в Разград предоставя социалните услуги „Дневен център за социална рехабилитация и интеграция с Кризисен център”⁷⁶.

Същите социални услуги са записани и в Общинския план за развитие на Община Разград 2007-2013г. (точка 4.2.2., стр.24), приет с Решение № 384 от 20.05.2005г. на Общински съвет – Разград. Добавен е нов абзац “Развитие на нови алтернативни социални услуги в общността”, приет с Решение № 174 от 30.05.2008г. по Протокол № 11 на Общински съвет – Разград.

С това решение местният парламент вписа Сдружение “Център на НПО в Разград”, като доставчик на социални услуги в двата общински документа в Разград.

„Центърът на НПО в Разград е регистриран като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза и притежава необходимите удостоверения от Агенцията за социално подпомагане. Всяка година държавните институции извършват контрол на дейността и водената документация. Гражданската организация редовно подава задължителните публични отчети в Министерството на правосъдието и Агенцията за социално подпомагане.”⁷⁷

1.2. В Консултативния център се осъществяват две програми:

- А) Програма за възстановяване на пострадали от домашно насилие;*
- Б) Специализирана програма за работа с извършители на домашно насилие.*

Специалистите работят в няколко направления:

- Експертни услуги за сезиране на съда за прилагане на мерки за защита от домашно насилие;
- Предоставяне на правна помощ по съдебни дела по защита от домашното насилие;
- Възстановителни и рехабилитационни услуги за жертви на насилие;
- Социална и психотерапевтична работа с жертви на насилие;

⁷⁶ Решение №808 по Протокол № 45 от проведено на 22.01.2007 г. заседание на ОбС – Разград, Раздел VI. Дейности за изпълнение на стратегическите цели и подцели, т. 10, www.razgrad-bg.org, рубрика Общински съвет – подрубрика Протоколи.

⁷⁷ Решение №422 по Протокол № 27 от проведеното заседание на Общински съвет – Разград на 28.07.2009 г., с.3, www.razgrad-bg.org, рубрика Общински съвет – подрубрика Протоколи.

- Фамилно консултиране и подпомагане, семейно планиране, родителски грижи;
- Образователни програми за социалните права, задължения и отговорности на жертвите;
- Социална и психологическа работа с извършители на насилие.

Социалните услуги се предоставят в краткосрочен и в дългосрочен план. Услугите се основават на социална и психологическа работа и са насочени към подкрепа на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневните дейности и за социално включване. Социалните услуги се предоставят безплатно според желанието на лицата, като алтернативно могат да се извършват срещу заплащане на такси по желание на клиентите. **Две са основните целеви групи:**

- Жени, мъже и деца, жертви на домашно насилие, без ограничение на възраст, социален статус;
- Извършители на домашно насилие, без ограничение на възраст, пол и социален статус;
- Възрастова граница – няма;
- Капацитет – 40 човека.

Преки ползватели на услугите на Консултативния център са жени, мъже и деца в неравностойно социално положение и жертви на насилие от ромска, турска и българска етнически общности от община Разград.

Косвени ползватели: партньори-представители на институции, които са ангажирани с проблема; членове и доброволци на неправителствени организации, които представят социални услуги и защитават човешките права и жертвите на насилие.

1.3. Клиенти и потребители

Жертвите на домашно насилие основно се насочват към Консултативния център от полицейски служители от Районно управление „Полиция” – Разград, както и от близки и познати. През последните три години се увеличава броят на клиентите, които са узнали за Центъра от публикуваната информация във вестник „Екип 7”.

Извършителите на домашно насилие се задължават да посещават Специализираната програма с решение от Районен съд – Разград.

1.4. Договор с клиентите на Консултативния център по проблемите на домашното насилие

Центърът на НПО в Разград предоставя на потенциалните потребители на Консултативния център проект на договор за социални услуги и писмена информация относно: описание на същността и принципите на социалните услуги, които се предоставят; целите на социалната услуга; целевите групи; описание на дейностите по предоставяне на социалните услуги; описание на необходимите материални и човешки ресурси; опита на доставчика в предоставянето на социалните услуги и квалификацията на персонала; условията и правилата за ползване на услугите.

В Консултативния център се поддържа регистър на потребителите на услугите, съобразени с изискванията на Закона за защита на личните данни с информация за: клиентите/посетителите – име, телефон; дата и час на посещението; проблеми и трудности.

1.5. Капацитет.

Центърът на НПО в Разград разполага с широка мрежа от доброволци, консултанти и експерти, които доброволно полагат труд за постигане на целите и задачите на проекта.

Центърът на НПО в Разград е регистриран доставчик на социални услуги в Агенцията за социално подпомагане и Държавната агенция за закрила на детето.

Консултативният център по проблемите на домашното насилие в Разград се развива успешно през последните осем години (<http://www.facebook.com/groups/126158287426490>). Консултативният център работи в тясно сътрудничество с Окръжния и Районния съд в град Разград, полицията, прокуратурата, Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел за закрила на детето, които дават положителни препоръки за работата му.

Центърът на НПО в Разград (www.ngo-rz.org) е позната и авторитетна местна неправителствена организация с доказан капацитет и постоянен обучен екип. Организацията има деветгодишно сътрудничество със съда (www.court-rz.org) и много добро партньорство с полицията (www.police.ngo-rz.org). Интересите на Центъра в местното развитие са основно в областта на укрепване на демократични институции, етническите малцинства, уязвимите групи, социалните услуги и граждански права. Центърът на НПО в Разград има специфични умения по управление на публични фондове и привличане на допълнителни ресурси.

1.6. Супервизия на персонала.

Супервизията е насочена към: степен на персонална ангажираност, чувства, загриженост и стрес; проблеми и методи при работата с извършители и жертви на домашно насилие; работа с клиент, за когото консултантът е персонално отговорен; развитие и обучение; обратна информация за изпълнението; ръководство за текущи и нови задачи, включително установяване и поддържане на стандарти.

Членовете на екипа на Консултативния център имат писмени длъжностни характеристики, които ясно установяват техните отговорности, очакваните задължения и отчетност. Длъжностните характеристики се преразглеждат веднъж годишно.

На консултантите се осигурява писмено ръководство за процедурите и политиките на доставчика. Персоналът е информиран за процедурата по подаване на молби за защита. Екипът от консултанти има възможност за търсене на съвет и за получаване на консултация.

1.7. Материални ресурси.

Адрес: град Разград 7200, жк Освобождение 34, етаж 1, пк 237; телефон/факс: 084/661694; електронна поща: office@ngo-rz.org; интернет страница: www.ngo-rz.org.

Центърът разполага с подходяща материална база – мебели, библиотека, компютри, мултимедиен прожектор, Интернет, офис-техника, достъп до телефон,

безопасна, сигурна и защитена среда. В Центъра условията са подходящи за ползване и от хора с увреждания. За децата е осигурена игрална база; художествена, дидактическа и педагогическа литература. Центърът е отворен всеки ден, от 9 сутринта до 18 часа, без прекъсване на работното време.

Организацията има собствен офис - 80 кв.м. самостоятелен апартамент с отделен вход, в широкия център на Разград, в близост до училища и детски градини. Обособени са приемна, зала с библиотека, два работни офиса, зала за обучения. Центърът на НПО в Разград ползва автомобил, който е необходим за изпълнение на функциите на екипа.

1.8. Бюджет.

Годишният бюджет на представяните услуги се оптимизира в зависимост от одобрените за финансиране проекти. Възможните източници на средства, необходими за извършване на дейностите по услугата, са проекти, програми, дарения, държавно-делегирана дейност.

1.9. Партньори.

В духа на успешното сътрудничество между институциите и с цел подобряване работата по проблемите на домашното насилие, 17 институции от област Разград подписаха Местен механизъм за прилагане на Закона за защита от домашното насилие.

Инициативата за подписване на Местен механизъм за прилагане на Закона за защита от домашното насилие в област Разград е на Центъра на неправителствените организации, а останалите партньори са институции от съдебната система, социални служби, прокуратура и полиция. Всяка от страните по подписания документ поема конкретни ангажименти, сред тях са и периодични срещи за обмяна на опит и добри практики.

Партньори на Центъра на НПО в Разград са: Окръжен съд-Разград, Районен съд-Разград, Районен съд-Кубрат, Районен съд-Исперих, Районна прокуратура-Разград, Районна прокуратура-Исперих, ОДМВР-Разград, РУ"Полиция"-Разград, РУ"Полиция"-Кубрат, РУ"Полиция"-Исперих, РУ"Полиция"-Лозница, РД"Социално подпомагане"-Разград, Дирекция „Социално подпомагане"-Разград, Дирекция „Социално подпомагане"-Кубрат, Дирекция „Социално подпомагане"-Исперих, Дирекция „Социално подпомагане"-Самуил.

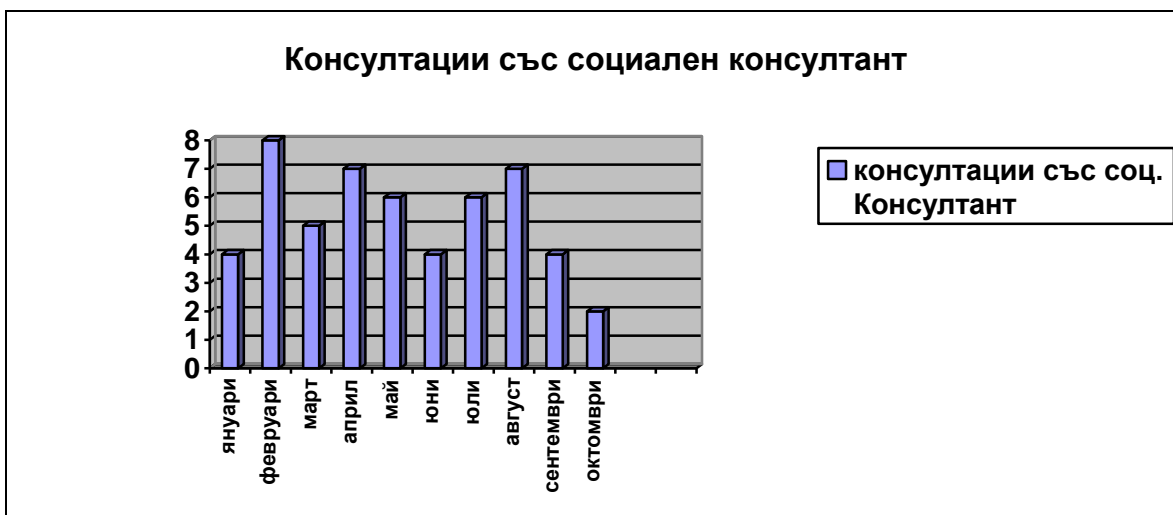
II. Статистика за периода 2011 - 30.09.2013г.

Данните през последните три години показват, че Консултативния център постига устойчивост при работата си по проблеми свързани с домашното насилие в област Разград. Броят на жертвите на домашно насилие е почти еднакъв през съответните 2011, 2012 и 2013г. Картината показва, че през последните три години не се отбелязва повишаване на случаите на домашно насилие, но е тревожен фактът, че липсва намаляване на проявите на насилие в дома.

През последните три години приложение на Закона за защита от домашното насилие в област Разград, неуспешните случаи в Центъра са около 7%. Може да се приеме, че успешно разрешените случаи на домашно насилие са повече от 90% от всички клиенти. Приложението на социални услуги в областта на превенция на домашното насилие е много успешна.

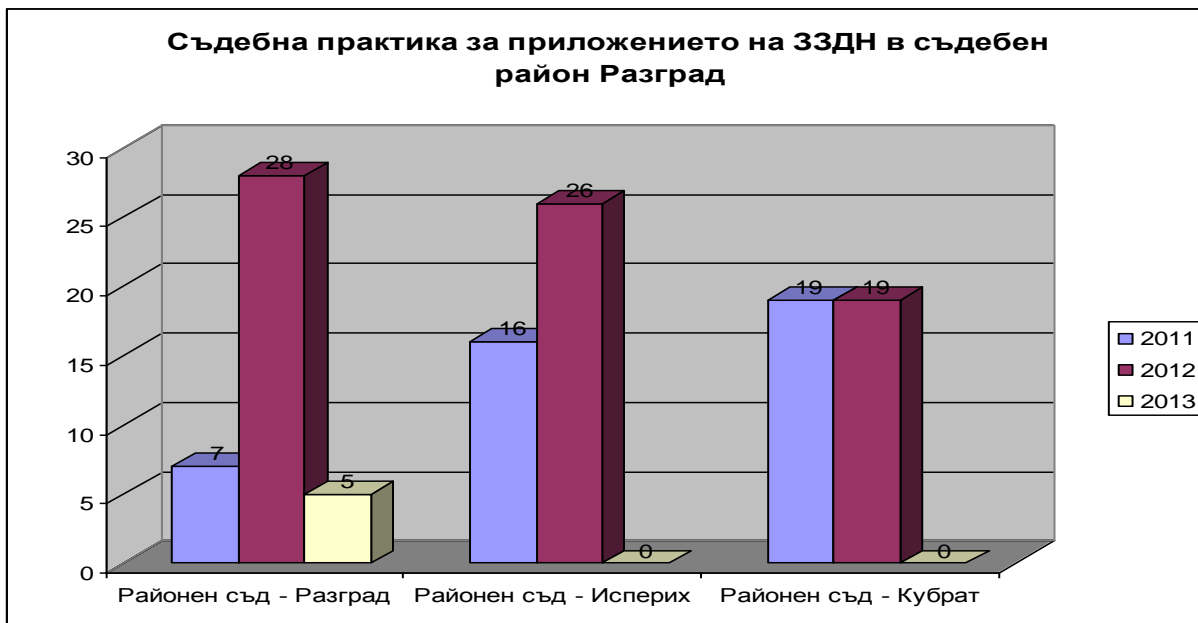

През 2013г. от проведените 53 консултации със социален консултант, се наблюдава ръст през зимния и летния период - месец февруари, юли и август. Проведените социални консултации имат за цел да насочат жертвата към компетентните институции, които да ѝ окажат нужната подкрепа и съдействие за по-лесното справяне в рисковата ситуация. По време на социалните консултации се подготвят всички документи по случая, с цел обобщаване на информацията, актуализиране на статистиката и обновяване на регистъра.

До момента през 2013г. са проведени общо 49 консултации с психолог. Те имат за цел да подпомогнат жертвите на домашно насилие, в посока по-лесно справяне с проблема. Специализираната програма за извършители, към Консултативния център е насочена в посока превъзпитание на същите и преустановяване на престъпните деяния в бъдещ период. През 2013г. се наблюдава ръст на направените консултации с психолог, особено през месец март – когато броят им достига – 12. Явлението, може да бъде обяснено с ред научни термини и подходи, но е от изключително значение да се отбележи, че ръстът от проведените консултации през пролетния сезон е свързан с

депресии, характерни за този сезон. Консултациите с психолог започват да намират подкрепа сред жертвите на домашно насилие, след които те споделят, че по-лесно преодоляват травмите от физическото и психическото насилие в дома. Консултативният център за домашно насилие успешно създаде и разви специализирана програма за извършители. Районните съдилища, подписали Местния механизъм за приложение на Закона за защита от домашно насилие, успешно подпомагат дейността на Центъра. Извършителите се насочват от районните съдии, като със съдебното решение те се задължават да посещават специализираната програма на Центъра.

В трите районни съдилища в съдебен район Разград са били разгледани приблизително еднакъв брой дела по ЗЗДН. През настоящата 2013г. средно по едно съдебно дело на месец се образува в Районен съд – Разград.

31.03.2014г.
Град Разград

Георги Милков
Председател на УС